

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 10 Sayı: 53 Volume: 10 Issue: 53
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20175334102

ESKİ HARFLİ ÇOCUK GAZETELERİNDEN “HÜR ÇOCUK” ONE OF THE CHILDREN'S NEWSPAPER IN THE OTTOMAN TURKISH “HUR COCUK”

Aliye Nur ERCAN*
Şerife AKPINAR**

Öz

Hür Çocuk, 1918 yılında, İstanbul'da haftalık olarak çıkarılan fennî, edebî, sıhhi, resimli bir gazetedir. Müessisleri Mehmed Âsaf, Hüseyin ve Kâsım'dır. Sorumlu müdürü Mehmed Âsaf, yazarı Avanzâde Mehmet Süleyman'dır. Perşembe günleri çıkarılan gazetenin nüshası beş kuruştan satılmıştır. Hür Çocuk'un biçim açısından en dikkat çekici yanı, gazetenin künyesinin Arap harflerinin yanı sıra Latin harfleriyle Fransızca olarak yazılmış olmasıdır. Hür Çocuk'ta renklerle eğitim, farklı ulusların sağlıkla ilgili tedbirleri, yazı yazmanın hafızaya etkisi, açlığa dayanma, böcek ısırılmaları neticesinde yapılabilecekler, yaş ve cinsiyet, konuşan bitkiler, gece uykusu, nasıl zengin olunacağı gibi birçok farklı konuda yazılar yer almaktadır. Çocuklar için üç sayı çıkarılmış olan gazete, bir sonraki sayıdan itibaren Malûmat adını alır ve büyüklere de hitap etmeye başlar. Makalede Hür Çocuk'un tanıtımı yapılmış ve tam metni Latin asıllı Türk alfabesine aktararak okurların ilgisine sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Hür çocuk, Eski Harfli Çocuk Gazetesi, Avanzâde Mehmed Süleyman.

Abstract

Hur Cocuk was a scientific, literary, sanitary, illustrated newspaper published in 1918 in Istanbul on a weekly basis. Its founders were Mehmed Asaf, Huseyin and Kasim. Its responsible director was Mehmed Asaf and writer was Avanzade Mehmet Suleyman. Copies of newspaper released on Thursdays were sold from five cents. The most striking aspect of Hur Cocuk's form is that the newspaper's masthead was written in French with Latin letters, as well as in Arabic letters. There were many different writings on a variety of topics in Hur Cocuk, such as training with colors, different nations health-related precautions, memory effect of writing, endure hunger, what can be done after insect bites, age and gender, talking plants, night sleep and how to be rich. The newspaper, which had been published three issues for children, would taken the name of Malûmat from the next issue and began to appeal to adults. In the article, Hur Cocuk was introduced and its full text was transferred to the Latin alphabet and was presented to the readers' attention.

Keywords: Hur Cocuk, Children's Newspaper in the Ottoman Turkish, Avanzade Mehmed Suleyman.

Giriş

Çocuklar için çıkarılan gazete ve dergiler; onların eğitimine, kültürüne, sanat ve edebiyat anlayışlarına, spor ve sağlıklı yaşam bilinçlerine katkı sağlayan yayınlardır. Belirli periyotlarda düzenli olarak çıkarılan bu yayınlar “öncelikle çocukların güncel olaylardan anlayabilecekleri şekilde haberdar olmalarını sağlar. Hayatı, yaşadıkları toplumu ve başka toplumları tanıtır. Bilgi düzeylerini artırır. Çocukları düşünmeye ve yorum yapmaya sevk eder” (Sinar Çilgin, 2007: 205).

Çocuklar için çıkarılan süreli yayınlarından biri olan Hür Çocuk, künyesinde tanımladığı biçimiyle *fennî, edebî, sıhhi resimli gazetedir*. 1918 (R 1334, H 1336) yılında haftalık olarak çıkarılmıştır. Yayımlandığı dönem itibariyle “I. Dünya harbinin sonuna doğru çıkan tek çocuk gazetesidir” (Emiroğlu, 1992: 162). Perşembe günleri çıkarılan bu gazete, İstanbul'da Kader Matbaası tarafından basılmıştır. İdarehanesi ve dağıtım merkezi Cemiyet Kütüphanesidir. Müessisleri Mehmed Âsaf, Hüseyin ve Kâsım'dır. Sorumlu müdürü yine Mehmed Âsaf iken yazarı Avanzâde M. Süleyman'dır. Yazar Avanzâde'nin “derlemeci, tarihçi, edebiyat tarihçisi, eczacı, müellif, mütercim, gazeteci vb. birçok kimliğe sahip” (Bozkurt, 2013: 53) olduğu anlaşılır. Hür Çocuk'un ilk sayısında da Avanzâde'nin Güzel Prens, Dilber Kontes, İntikam, Altın Gölü romanlarıyla Afiyet Gazetesi'nin yazarı olduğundan bahsedilir.

Nüshası beş kuruş olan gazetenin, senelik aboneliği iki yüz kırk, altı aylık aboneliği ise yüz elli kuruştur.

* Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı. e-mail: aliyenurercan@gmail.com

** Doç. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü. e-mail: sakpinar07@gmail.com

¹ “Afiyet. Münhasıran mesail-i sıhhiyye ve tıbbiyye ile umur-i beytiyyeden bahis olarak neşrolunur resimli gazetedir. 2 Teşrinisani 1329 - 24 Kânunusani 1330, 1 - 2. yıl, 1 - 62. sayı. Sahibi-i imtiyaz ve Müdürü: Sisak Ferid. Muharriri: Avanzade M. Süleyman, istanbul. 2° (Haftalık)” (Eski harfli Türkçe süreli yayınlar toplu kataloğu, 1987: 3).

Hür Çocuk gazetesi toplamda üç sayıdan oluşmaktadır. İlk sayısı 16 Mayıs 1334-1918/5 Şaban 1336'da çıkan gazetenin, ikinci ve üçüncü sayıları düzenli olarak birer hafta arayla yayımlanmıştır. Sarıkaya'nın (2010: 58) da tabiriyle "yayın hayatı Mondros Mütarekesi'nden önce bitmiştir".

1918 yılında çıkarılan Hür Çocuk'un birkaç çalışmada (Duman, 2000: 391; Öztürk, 2001: 216) miladi yayın tarihinin hatalı olarak 1920 şeklinde verildiği tespit edilmiştir. Yine Duman'ın (2000: 391) çalışmasında gazetenin sorumlu müdürü olarak gösterilen Mehmet Rauf adı da yanlış verilmiştir.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisinde (1986: 160), "Birinci Dünya Harbi'yle birlikte çocuklara hitabeden dergi ve gazete yayımında bir duraklama başlar. 1923 yılına kadar bu türde bir yayıma rastlanmamıştır" şeklinde bir ibare bulunmaktadır. Tacettin Şimşek (2002: 266) de "Birinci Dünya Savaşı yıllarında çocuk gazete ve dergilerinin yayınına ara verilir" demiştir. Ancak bu ifadeler düzeltilmeye muhtaçtır. Bahsi geçen dönemde 1914 yılında Çocuk Bahçesi (Azim, 2000), Çocuk Dostu (Över, 2013) ve Mini Mini; 1918'de Hür Çocuk ve Küçükler Gazetesi; 1919'da Haftalık Çocuk Gazetesi ve Lâne (Ercan ve Akpınar, 2016); 1920'de Hacıyatmaz; 1922'de ise Bizim Mecmua (Yanar, 2001) çocuklar için çıkarılan süreli yayınlardandır.

Gazete şekil olarak incelendiğinde, başlıkların metinlerden daha büyük puntolarda ve kalın yazıldığı görülür. Yine metin incelemesinde bazı kısımların özellikle başlıkların matbu harfler yerine el yazısı şeklinde yazıldığı tespit edilmiştir. Bu kısımlar metni ortaya koyarken italik biçimde gösterilmiştir.

Hür Çocuk'un üç sayısında da gazetenin künyesinin Arap harflerinin yanı sıra Latin harfleriyle Fransızca olarak yazılması dikkat çekicidir. "19. Asrın ikinci yarısında Osmanlı toplumunda rağbet gören kültür Fransız kültürü olduğu için muteber dil de Fransızca'dır" (Okay, 1998: 38). Okay (1998: 43) çalışmasında, "Fransızca öğretimine süreli yayınlar da el atarlar. Dönemin hemen bütün süreli çocuk yayınlarında birçok kelimenin latin harfleriyle Fransızca olarak yazıldığı da sık sık görülen bir durumdur" şeklinde bir açıklamayla bu hususun nedenini bildirir.

Hür Çocuk'ta birçok resim bulunmaktadır. Nüshalar incelendiğinde, genellikle çocuk resimleri ile karşılaşıldığı söylenebilir. Gazetenin ikinci ve üçüncü sayısında, manşet sayfasında yer alan çocuk resimlerinin iç sayfaya bir kez daha basıldığı fark edilir. Bunların dışında yazılarda bahsi geçen bitki ve hayvanların resimlerine de yer verilmiştir. Ayrıca üçüncü sayıda, komik bir durumu anlatan, birbirinin devamı niteliğinde iki resmin bir arada verildiği göze çarpar.

Gazetede yer alan resimlerin yanı sıra yeni bir kısma geçildiğinde farklı çizgi ve süslemeler kullanıldığı görülür. Bu durum hem yazılar arasındaki ayrımı netleştirmekte hem de gazeteye estetik bir görünüm kazandırmaktadır.

Hür Çocuk'un tam koleksiyonu², Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Koleksiyonun (HTU no. 0390) yanı sıra Ankara Millî Kütüphane (1956 SB 244) ve Erzurum Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Salonunda (455 SÖ 1918) bulunmaktadır (Kasap, 2011: 20-21; Öztürk, 2001: 216).

İlk sayıda gazetenin çıkış amacı anlatılmıştır. Büyükler için birçok gazetenin var olduğu ancak çocuklar için bulunmadığı dile getirilir. Bu hususun çocukların nazarında bir eksiklik olduğu vurgulanır. Duruma binaen Hanımlar Âlemi³ gazetesi yazarı Mehmed Âsaf Bey ile Cemiyet Kütüphanesinin sahip ve kurucularından Hüseyin ve Kâsım Bey'lerin bir araya gelerek Hür Çocuk'u çıkarmaya niyetlendikleri ve gerekli işlemleri başlattıklarından bahsedilmiştir. Ayrıca gazetenin düzenli olarak neşri için Cemiyet Kütüphanesinin piyasada kâğıdın azlığına ve pahalılığına rağmen bir senelik kâğıdı tedarik ettiği söylenir. Bu yolda Allah'ın yardımı ve ahâlinin rağbeti doğrultusunda düzenli olarak yayımlanacak gazetenin, çocuklar ve gençlerin ahlâkını düzeltmek, fikirlerini aydınlatmak, bilgilerini genişletmek niyetinde çalışacağını bildirmişlerdir. Ayrıca eğlenceli ve istifadeli yazılar, makalelerle onlara hizmet edileceği söylenir. Gazetenin çift sütunlu sekiz sayfa hâlinde çıkacağından bahsedilir. Görecekları rağbet doğrultusunda gazetenin hacminin genişletilebileceği sezdirilir.

Buna ek olarak, her hafta on altı sayfalık bir roman ilavesi verileceği dile getirilir. Bu romanların ahlâkî, hukukî yönlerinin yanı sıra meraklı, istifadeli ve meşhur eserlerden olduğu söylenmiştir. Romanların tercümanının Avanzâde Süleyman Bey olduğu bildirilir. Ancak yapılan araştırma neticesinde gazeteye ek

² Bu çalışmada kullanılan nüsha, <http://www.tufs.ac.jp/common/fs/asw/tur/htu/data/HTU0973/index.djvu> adresinden temin edilmiştir.

³ "Hanımlar Âlemi: edebî, içtimai, resimli hanım gazetesidir. 27 Mart 1330 - 24 Temmuz 1330, 1. yıl, 1 -18. sayı. Sahib-i imtiyaz ve Muharriri: Mehmed Âsaf, Müdür-i Umur ve Mes'ulü: Ahmed Cevdet. İstanbul. 4° resim (portre).(Haftalık)" (Eski harfli Türkçe süreli yayınlar toplu kataloğu, 1987: 95).

olarak verilen roman metinlerine ulaşılammış, bahsi geçen yazarın hangi tercüme eserinin/eserlerinin okuyucuyla paylaşıldığı tespit edilememiştir.

Sürelî yayınların “satışını arttırmada eski harfli çocuk dergilerinin tamamına yakın ortak politikası promosyondur. Dergiler daha ilk sayıdan okuyucularına çeşitli hediyeler vaad ederler. Bu hediyeler sorulan bilmeceleri doğru çözenler arasında çekilen kura sonucu kazananlara dağıtılır” (Okay, 1999: 19). Bu hususta Hür Çocuk’un da okuyuculara bilmeceler yöneltip cevapları doğru olarak bilenlere kura ile çeşitli hediyeler verme yoluna gittiği görülür. Ayrıca soruyu bilenlerin isimleri gazeteye neşredilmiştir. Gazetenin verdiği hediyeler saat, kitap, kartpostal, bir sepet üzüm, bir kutu incir şeklinde sıralanabilir. Bir gazetenin hediye olarak meyve vermesinin sık rastlanan bir durum olmadığı söylenebilir. Gazetenin nüshalarının son sayfalarında okuyucuların cevabı verirken yanında gönderecekleri bilmece kuponları da bulunmaktadır.

Buna ek olarak, gazeteyle aboneliğe özendirme adına, abone olanlara belli değerlerde bulunan kitaplardan istediklerinin hediye edileceği taahhüt edilmiştir. İlk iki sayıda yer verilen bu duyuru akabinde Efkâr-ı Cedîde Kütüphanesinde yer alan eserlerin ücretleriyle birlikte sıralandıkları görülür. Bu eserler arasında telif olanların yanı sıra tercüme olanlar da mevcuttur.

Eski harfli çocuk gazete ve dergilerinde genellikle “bilgi verici ve ahlâkî yazılara, okullardan haberlere, okuyucu mektuplarına, bilmecelere, hikâyelere, eşya ve hayvan tanıtlarına, Osmanlı ve Avrupa basını hakkında bilgilere, yeni gelişmelere, keşiflere, tarih, geometri, hesap, coğrafya bilgileri ve özlü sözlere, İstanbul ve semtlerine, tarihî yapılara ve Avrupa medeniyetine ait bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca ülke ve dünyadan haberler, fıkralar, çocuk şiirleri, masallar, çocuklar için yazılmış tiyatro eserleri, sağlık, spor ve izcilik yine bu dergilerde yer alan başlıklardır” (Şimşek, 2002: 143). Hür Çocuk’ta yer alan metinlerin konuları da kısmen bu genellemelere dâhildir. Zaten ilk sayısında da vurgulandığı üzere Hür Çocuk, evlatlarını seven tüm anne ve babalara tavsiye edilmiştir.

Gazetenin ilk iki sayısından itibaren gelecek nüshada hangi yazıların yer alacağı okuyucuya duyurulur. “Savaş dönemi olmasına rağmen Hür Çocuk, talim ve terbiyeye ağırlık vermiş, çocukları belli ilkeler doğrultusunda eğitmeyi amaçlamıştır” (Köse, 2015: 157).

Renklerle eğitim ve öğretim, renklerin hayvanlar ve insanlar üzerindeki etkileri, farklı ulusların sağlıkla ilgili aldıkları tedbirler, yazı ve yazının hafızaya etkisi, açlığa dayanma, sürüngen ya da böcek ısırılmaları/sokmaları neticesinde yapılabilecekler, mendillerin şekli ve ısırılan dalaması ilk sayıda yer alan konulardır. Bunların dışında güzel sözlere ve bir şiire yer verildiği görülür. İlk sayıda, cevabı doğru bilenler için çeşitli hediyeler vaat edilen bir bilmece de yer almaktadır. Ayrıca kuruculardan Mehmed Âsaf Beyin muharrirliğini üstlendiği Hanımlar Âlemi gazetesinin de reklamının yapıldığı görülür.

İkinci sayıda bir duyuru yapılarak gelecek nüshadan itibaren okuyucuların fen ilmine, ev idaresine ve sağlığa dair sorularına cevap verileceği bildirilmiştir. Ayrıca okula giden çocuklara fen ilmine dair ayrı bir soru daha sorulacağı ve doğru cevap verenlerin ayrıca mükâfatlandırılacağı söylenmiştir. Yine ikinci sayıda ilk sayıdan farklı olarak, gazetenin taşra okuyucularının da bilmece mükâfatlarından yararlanması adına onlar için ayrı bir soru daha soracağı ve iki hafta süre tanıyacağı duyurulur.

İkinci sayıda, ilk sayıdaki bilmeceyi doğru cevaplayanlardan hediye kazananlar duyurulmuş ve isimler neşredilmiştir. İsim listesine bakıldığında çocukların ve öğrencilerin yanı sıra öğretmenlerin ve hademe onbaşısı, muharebe memuru, gişe memuru, zabıt, telefoncu gibi farklı işlerde görev yapan bireylerin de bulunduğu görülür. Buradan gazetede yer alan bilmecelere katılımın çocuklar dışında büyüklere de açık olduğu anlaşılır. Yine ikinci sayıda yer alan bu isimler arasında Matmazel Olğa adında yabancı bir isme de rastlanmaktadır. Bu da gazetenin geniş bir kesime hitap ettiğinin göstergesi olarak düşünülebilir.

Yaş ve cinsiyet, idman ve alışkanlıklar, konuşan bitkiler, asır görmüş bir ağaç, ağaçtan gazete yapımı, harikulâde bir adam, fennî eğlence, gençlik ilacı, fen ve medeniyet işleri ve şarkı söyleyen balıklar ikinci sayıda yer verilen konulardır. Bunların dışında bir şiir ve bir anı metnine rastlanır. Bu sayıda da Hanımlar Âlemi gazetesinin yeni sayısının çıktığı ve okurlara tavsiye edildiği duyurulur. Yine bu sayıda okuyuculardan gelen tebrik ve takdirlere teşekkür edilen bir kısım bulunur.

Hür Çocuk üçüncü sayısına özel bir duyuru ile başlar. Çocukların ve mekteplilerin bilgilerini arttırmaya yönelik çıkarılan bu gazete, bir sonraki sayıdan itibaren büyüklere de hizmet etme maksadı taşıyacak ve ismi “Malûmat”⁴ olarak değişecektir. Bu duyurunun ardından bir önceki sayıda yer alan bilmecenin cevabı anlatılır. Hediye kazananların ve bilmeceyi doğru cevaplandırılan tüm okuyucuların isimleri sıralanır. Listenin uzunluğundan ödüllü bilmecelere ve dolayısıyla gazeteyle olan bağın azımsanmayacak derecede olduğu düşünülebilir. Nitekim gazete yeni ismiyle dokuz hafta daha

⁴ Hür Çocuk, Malûmat adıyla artık büyüklere de hitap edecek olduğundan yeni bir misyon üstlenmiştir. Ayrıca yeni gazetenin sayısının fazlalığı da bu makalenin sınırlarını zorlayacaktır. Bu nedenlerle Malûmat’ın metinleri çalışmaya dâhil edilmemiştir.

çıkarılmıştır. Ancak ilk altı sayının düzenli olarak her hafta yayımlanırken son üç sayısının yaklaşık olarak birer ay arayla çıktığı görülür. Ayrıca gazetenin bu süreçte iki farklı matbaa değiştirildiği de anlaşılmaktadır.

Üçüncü sayıda yer alan konular; insan yüzü, nasıl söz söyleneceği, gece uykusu, ölüleri diriltebilecek çalışmalar, nasıl zengin olunacağı, bir milyanın ne olduğu, sabunsuz bir memleket, erkenci kuşu, çocuklara özel mahkeme, ev hanımları için yararlı olabilecek bilgiler, kadınların yaşı, saç ağarması şeklindedir. Bu yazıların yanı sıra komik ve eğlenceli yazılar ile garip olayların anlatıldığı kısımlar da bulunur.

Hür Çocuk'un üçüncü yani son sayısında, bir kitap tanıtımı yer alır. Ayrıca bu sayıda bir saatçi dükkânının da reklamı yapılmıştır. İlk iki sayıda olduğu gibi Hanımlar Âlemi gazetesinin yeni sayısının çıktığı ve hanımlara tavsiye edildiği görülür. Bu sayıda dikkat çekici bir kısım vardır. *Abonelerimize* başlıklı bir yazıda gazetenin elinde bir hisse senedi olduğu, yazıda bildirilen zamanda belirlenecek ve bu senede isabet edecek ikramiyenin tamamıyla abonelere dağıtılacağı bildirilir.

Kimi araştırmacılar sağlığa dair konulara ağırlıklı olarak yer verdiği için Hür Çocuk'un, çocuk gazetesinden çok bir sağlık dergisini andırdığı görüşündedir (Kür, 1991: 374; Yalçın ve Aytaş, 2003: 240). Oysa dönemin çocuk dergilerinde çocuk sağlığı konusunda yazılar ve haberler çıkmıştır. Bu durum çocuk sağlığı hususundaki gelişmeyi ve bilinçlenmeyi ortaya koymaktadır (Okay, 1998: 70). Hür Çocuk'ta yer alan sağlık konulu yazılar için Emiroğlu da (1992: 166) "derginin bu şekilde sağlık bilgilerine ağırlık vermesinin sebebi ise I. dünya harbi yılları olduğundan bu bilgilere ihtiyaç olmasındandır. Genellikle de sağlıkla ilgili makalelere ağırlık verilmiştir" şeklinde görüş bildirir.

Gazetede toplamda iki şiir metnine rastlanır. Bu şiirlerin ikisi de kadın şairlere aittir. Şiirler içerik olarak ele alındığında, ikisinin de anneliğe dair oluşu dikkat çeker. İlk sayıda yer alan *Vazîfe-i Mâderâne*, Nigâr bint Osman'ın bir şiiridir. "Kadın ediplerin az olduğu, olanların da erkek adları arkasına gizlendiği bir dönemde Nigâr Hanım, gerçek kimliğini saklamadan duygularını samimiyetle ifade ettiği Avrupaî tarzda eserler vermesi, şiirlerinin yabancı dillere çevrilmesi, Avrupa basınında tanınması, çeşitli yabancı dilleri bilmesi, uzun yıllar salonunda seçkin bir sanatkâr zümresini ağırlaması, sosyal yaşantısı bakımından farklı ve yeni bir imaj oluşturmasıyla modernleşme sürecinin 'öncü' Türk kadınları arasında yer alır" (Bekiroğlu, 2007: 84)

İkinci sayıda yer bulan *Bir Valide Lisanından Çocuğuna Ninni* ise Makbûle Leman'a aittir. "Yenileşme Dönemi şair ve yazarlarından" (Eliuz, 2008: 178) olan Makbûle Leman'ın, asıl adı Fatma Makbûle, mahlası ise Leman'dır. O, "Batının müspet değerlerini Türk-İslam ahlâk ve geleneğiyle telif ederek mükemmele varılabileceğine inanan ve gelişmeyi doğal seyrine bırakan bir kadın yazar olarak, kadının etken bir özne olma yolundaki çabalarına hem yaşamı hem de eserleri ile örnek oluşturur" (Eliuz, 2008: 179).

Sonuç

1918 yılında sadece üç sayı olarak çıkarılan Hür Çocuk, fennî, edebî, sıhhi ve resimli haftalık gazete olma özelliği taşımaktadır. Gazetenin savaş yıllarında yaşanan her türlü güçlüğü rağmen, çocukların fikirlerini aydınlatmak, ahlâkını düzeltmek, bilgilerini genişletmek gayesiyle çıkarılması oldukça önemli bir husustur. Bunun yanı sıra gazete künyesinin Arap harflerinin yanı sıra Latin harfleriyle Fransızca olarak da verilmiş olması dikkat çekmektedir.

Dördüncü sayı ile birlikte "Malûmat" adını alarak büyüklere de hitap etmeye başlayan Hür Çocuk gazetesinin sayıları, Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Ankara Millî Kütüphane ve Erzurum Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesinden temin edilebilir.

Bu makale ile Birinci Dünya Savaşı'nın son zamanlarında çocuklar için çıkarılan Hür Çocuk'un tanıtılması ve tam metninin Latin asıllı Türk alfabesine aktararak araştırmacıların ilgisine sunulması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- AZİM, Mehmet (2000). *Çocuk Bahçesi Dergilerinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BEKİROĞLU, Nazan (2007). Nigâr Hanım. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* içinde (C 33, ss. 83-85), İstanbul: İslâm Araştırmaları Merkezi.
- BOZKURT, Eshabil (2013). "Meşrutiyet Dönemi'nde Çok Kimlikli Bir Mütercim: Avan-zâde Mehmed Süleyman", *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 37 (2), s. 49-63.
- DUMAN, Hasan (2000). *Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı-Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Katalogu, 1828-1928, 1. Cilt, A-N*, Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı.
- ELİUZ, Ülkü (2008). "Meşrutiyete Giden Süreçte Yeni Kadın İmgesi: Fatma Makbule Leman", *bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 47, s. 177-192.
- EMİROĞLU, Öztürk (1992). *Tanzimat'tan 1928'e Kadar Yayımlanan Çocuk Gazete ve Dergileri Üzerine Bir İnceleme*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- ERCAN, Aliye Nur ve AKPINAR, Şerife (2016). "Eski Harfli Çocuk Dergilerinden "Lâne"" , *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 9 (44), s. 66-104.
- Eski harfli Türkçe süreli yayınlar toplu kataloğu (1. Cilt). Ankara, 1987. Millî Kütüphane Başkanlığı Yayınları.
- KASAP, Ayşe (2011). *Evvvel Zaman İçinde Çocuk Dergileri 1869-1928 Yılları Arasında Yayınlanan Osmanlıca Çocuk Dergileri*. İstanbul: Sultanbeyli Belediyesi.
- KÖSE, İsmail (2015). "Osmanlı'da Eğitimin Modernleşme Hareketleri: Dönemin Çocuk Mecmualarında Eğlence ve Eğitim Yaklaşımları (1869-1922)", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, S. 18 (2), s. 137-163.
- KÜR, İsmet (1991). *Türkiye'de Süreli Çocuk Yayınları*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- OKAY, Cüneyd (1998). *Osmanlıca Çocuk Hayatında Yenileşmeler 1850-1900*, İstanbul: Kırkambar Yayınları.
- OKAY, Cüneyd (1999). *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- ÖVER, Sevilay (2013). *Çocuk Dostu İsimli Eski Harfli Çocuk Dergisinin Yeni Alfabe Aktarılması ve İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZTÜRK, Selahattin (2001). Osmanlıca Eğitim, Çocuk ve Gençlere Yönelik Süreli Yayınlar (Bir Bibliyografya Denemesi), *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 1 (1), 206- 223.
- SARIKAYA, Makbule (2010). "Türk Çocuk Dergilerinde Tarih 1918-1931", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, S. 6 (12), s. 51-83.
- SINAR ÇILGIN, Alev (2007). *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- ŞİMŞEK, Hüseyin (2002). *Tanzimat ve Mutlakiyet Dönemi Çocuk Dergilerinin Eğitim Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞİMŞEK, Tacettin (2002). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Rengarenk Yayınları.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler (1986). Cilt 2, Dergah yayınları.
- YALÇIN, Alemdar ve AYTAŞ, Gıyasettin (2003). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- YANAR, Halit (2001). *Bizim Mecmua Dergilerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hür Çocuk, Metin:

Numara: 1 5 Şaban 1336

Perşembe

16 Mayıs 1334 - 1918

Müessisleri: Mehmed Âsaf,
Hüseyn ve Kâsım

Muharriri: A vânzâde M.
Süleymân

İdârehânesi ve Merkez-i
tevzi'î: Bâb-ı 'Âlî

Caddesinde "Cem'iyet"
Kütüphânesidir.

Senelik abonesi posta ücretiyle
240

Altı aylık 150 kuruştur.

**Nüshası 5 kuruştur.

HÜR ÇOCUK HUR TCHODJOUK

Fondateurs: M. ASSAF,
HUSSEIN et KASSIM

Redacteur en chef: AVAN
ZADE M. SULEIMAN

Administration: Librairie
Djemet

Rue de la SUBLIME - PORTE

Abonn: un an 240,
6 Mois 150 Piastres

**

Le No. 5 Piastres

Perşembe günleri neşr olunur fennî, edebî sihhî resimli gazetedir.

Bu nüshamızda 16 sayfalık 'ilâve roman vardır.

Müvezzî'lerden gazeteyi alırken 'ilâvenin talep edilmesi rica olunur.

Gelecek nüshamızda:

Şarkı çağıran balıklar

İnsân şeklinde ağaçlar [resimli]

Söz söyleyen nebâtlar [resimli]

'Asır-dide cüce bir ağaç [resimli]

'Unvanlı merâklî fıkralar vardır.

Bu nüshamızda ve kapağın dördüncü sayfasında mükâfâtlı bilmece vardır.

KÂRÎ VE KÂRÎELERİMİZE HEDİYELERİMİZ

Muhterem ve kıymettâr kârî ve kârîelerinizin mahzâ memnûniyet ve teveccühâtını celp etmek emeliyle gazetemizin bir seneliğine abone olan zevâta -herhangisini ve intihâb ederlerse- ber-vech âti kitapların elli kuruşluğu ve altı aylığına abone olan zevât-i muhteremeye dahi yirmi beş kuruşluğu takdim edilecektir.

Efkâr-ı Cedîde Kütüphânesi

Kuruş

50 Mukadderât-ı Tarihiye

Celâl Nuri Bey

10 Türkçemiz

10 Harpten Sonra Türkleri

Yükseltelim "

10 Rum ve Bizans "

10 Ölmeyin "

10 İştirak Etmediğimiz

Hareket "

10 Da-i Nippon "

10 Coğrafya-yı Tarih-i Mülk-i

Rum

5 Tuğyân "

5 Bir Milyon Liralık Bono

17- Kuşmar, Fransızca "

10 Merhûme "

40 Musavver Tarih-i İslâm

Mehd-i Medeniyet-i

'Arabistan 'Alî Cevat Bey

25 Beyâz Gölgeler Celâl

Sâhir Bey

2- Şâh ile Fedâkar Kapıcı

25 İhtizâr Mehmed Rauf

Bey

25 Kirli Çamaşırlar

15 Ma'kus Hayâl -Makbûle
Lem'ân Hanım
15 Elhân-ı Vatan
Faik 'Alî Bey
50 Güلزâr-ı Haseneyn
5 Yeni Akâid
10 Hatt-ı Saltanat
3 Küçük Polis Hafiyesi
5 'Osmanlılığın Âtisi
10 Bahr-ı Sefid Meselesi
5 Genç Türkiyenin Hezimetî

Kuruş

7- Derdi Yok ile Zülfü Siyâh
5 Mülk-i Şâh ile Güllü
Hanım
5 Asumân ile Ziycân
15 Mısır Hâtîrâtı
5 Tüccârbaşı ile Harâmi
10 Eşkodra Tarih Harbi
5 Arzû ile Kanber
10 Vâhime-i Mesûliyet
10 Felsefe-i Ferd
10 Teceddüd
10 Liberalizm
10 Feminizm
10 Vahdet-i Mevcût
10 Bir Şi'ir-i Hakikat
3 Tüccârzâde ile Mâh-Şeker
10 Nâkûs-ı 'Adem
Numara: 1 5 Şaban 1336

10 Divânçe-i Şinâver
5 Besmark'tan Sonra Alman
Siyâseti
2- Kuyumcu ile Dülger
2- Merhûmenin Başına
Gelenler
2- Emirzâde ile Sipâhinin
Zevcesi
2- Valinin Kızı ile Zâhid
2- İhtiyâr Arslan ve Genç
Kedi
10 E'imme-i Hudâ
5 Yabâni Güller
10 Muhtasar Türk İli
5 Fa'al-i Türkiye
10 İctimâ'î İnkılâplar
10 Sevkiyât ve Nakliyat-ı
'Askeriye
10 'Aşk

Kuruş

5 Anadolu'da Islâhât-ı
Ermeni Meselesi
5 Balkan Harbinde
5 İslâm Düşmanları
5 Şark Ordusunda 'Aziz
Paşa Fırkası
10 Türklerle Harbe
10 Sahra Topçu Takım
Zâbitına Mahsûs Cep Defteri

Perşembe

5 Tekgöz Simon
3 'Asker Hocası
3 Sultân 'Aziz Devri
3 Sultân Murat ve Sebeb-i
Hâmî
5 Ziyâ Paşa'nın Rüyası
3 Vatan Manzûmesi
15 Edebiyât-ı Hakikiye
2- Tüccâr Hindu ile Zevcesi
20 Paris Musâhabeleri 1 ve 2
10 Bir Sahife-i Tarih
10 Hakk-ı İntihâb
5 Red ve İsbât
15 Kadın Mektûpları
10 Harelambos Cankiyadis
5 İctikâdât ve İctiyâdât-ı
İslâmiye
10 Vahdet-i Vücût
10 Maddiyun Meslek
Dalâleti
10 Mübeccel Hazineler
10 Almanya ve İslâm
5 İttihâd-ı İslâm ve Almanya
10 Payitahtımızı Nasıl Tehdît
Ettiler
25 'Osmanlılar
Muhârebelerini Nasıl
Kaybettiler
10 Makalât-ı Tarihiye

16 Mayıs 1334 - 1918

Müessisleri: Mehmed Âsaf,

Hüseyin ve Kâsım

Muharriri: A 'vânzâde M.

Süleymân

İdârehânesi ve Merkez-i

tevzi'î: Bâb-ı 'Alî

Caddesinde "Cem'iyet"

Kütüphânesidir.

Senelik abonesi posta ücretiyle

240

Altı aylık150 kuruştur.

**Nüşhası 5 kuruştur.

HÜR ÇOCUK HUR TCHODJOUK

Fondateurs: M. ASSAF,

HUSSEIN et KASSIM

Redacteur en chef: AVAN

ZADE M. SULEIMAN

Administration: Librairie

Djemet

Rue de la SUBLIME - PORTE

Abonn: un an 240,

6 Mois 150 Piastres

**

Le No. 5 Piastres

Perşembe günleri neşr olunur fennî, edebî sıhî resimli gazetedir.

Sanâyi'-i Nefiseden Bir Tablo: Çocuk

GAZETEMİZE VE MESLEĞİMİZE DAİR BİRKAÇ SÖZ

Büyüklere dâir birçok cerâid-i yevmiyye ve mevkûte bulunduğu hâlde küçüklere ta'bir-i aherle sevgili çocuklarımıza, kıymettâr evlâdlarımıza dâir bir gazete yoktur. Bu, hayât-ı etfâl nokta-i nazarından büyük bir noksandır.

Böyle büyük bir noksanın nazar-ı teessüfle gören "Hanımlar 'Âlemi" gazetesi muharriri Mehmed Âsaf Bey'e "Cem'iyet Kütüphânesi sahib ve müessisleri Hüseyin ve Kâsım Efendiler teşebbüsât-ı lâzımede bulunarak çocuklar için mevkût bir gazetenin neşri için ruhsat istihsâl etmişlerdir.

Elinizde bulundurduğunuz şu gazete, o teşebbüsâtın zâde-i mahsûlüdür. Âsaf Beyle, Hüseyin ve Kâsım Efendilerin çocukluk, gençlik, mekteplilik namına bu teşebbüsât-ı ma'ârifperverâneleri hakikaten takdîr ve tahsîne layıktır. Kendilerine bu husûsta ne kadar teşekkür edilse azdır.

Gazetenin muntazaman neşri için her türlü fedâkarlığı Cem'iyet Kütüphânesi kabûl ve der'uhte etmiş ve piyasada kâğıdın nedretine, pahalılığına rağmen gazetenin bir senelik kâğıdını tedarik etmiştir.

Sayfa 2

Hür Çocuk

Numara 1

Her hafta gazetemize bundan başka 16 sayfalık bir roman 'ilâvesi vereceğiz.

Rağbet ve iltifat gördükçe gazetemizin hacmini büyültmek sûretiyle dâire-i hizmetimizin tevsi'î kat'iyen mukarrerdir.

Neşredeceğimiz romanlar hakkında şimdiden nazar-ı dikkati celp edeceğiz. Ahlâkî, hakîkî olmakla berâber gâyet merâklî, istifâdeli, tatlı tatlı okunacak en meşhûr romanları 'ilâve olarak vermek sûretiyle kârîlerimize okutturacağız.

Gazetemiz münderecâtının gâyet mütenevvi' ve fevkal'âde merâklî ve istifâdeli olmasına çalışacağız. Romanlarımızın tercümesiyle gazetemizin umûr-ı tahrîriyesini A'vânzâde Süleymân Bey'e tevdi' eyledik. Son zamânlarda Güzel Prens, Dilber Kontes, İntikâm, Altın Gölü romanlarıyla 'Âfiyet Gazetesi'ni yazan mûmâ-ileyhin gazetemize gâyet merâklî ve istifâdeli romanlar ve makaleler intihâb ve tahrîr edeceğinden kârîlerimiz emin olabilirler.

Gazetemiz yalnız çocuklar için değil büyüklerimiz, ta'bîr-i aherle erkeklerimiz ve kadınlarımız için de neşr-i makalâtta bulunmak sûretiyle istifâdeli bir mecmû'a olacaktır.

Terakkiyât-ı 'ilmiyye ve fenniyye, ta'lim ve terbiyye, spor 'âlemine, mesâil-i sıhhiyye ve fenniyye, umûr idâre-i beytiyye, kadınlık ve vâlidelik 'âlemine, gençlik hayâtına, çocuk yetiştirmek, peder ve vâlide olmak san'atlarına, iyi ve çok yaşamaya dâir istifâdeli fıkralar ve makaleler yazılacak ve muhterem büyük ve küçük bütün kârîlerimizin bu sûretle isticlâb rağbet ve hoşnudiyetlerine çalışılacaktır.

Binâen'aleyh gazetemiz Allah'ın 'inayeti ve muhterem ahâlîmizin rağbet ve teveccühâtıyla, ma'ârifperverlikleriyle muntazaman neşr olunacak, çocuklarımızla gençlerimizin tehzîb-i ahlâk ve tenvîr-i efkârıyla tevsi' ma'lûmatına elden geldiği mertebe çalışacak eğlenceli, istifâdeli fikirât ve makalât ile hizmet edecektir.

Gazetemiz şimdilik çifte sütunlu sekiz büyük sayfa olarak neşr olunacaktır.

Neşrolunacak nüshalar derece-i sa'y ve gayretimizi irâe ve isbât edecektir. Binâen'aleyh biz gazetemizi şimdiden evlâdlarını seven bütün 'aile reis ve reiselerine tavsiye etmekle iktifâyı münâsib görerek hatm-i makâl eyler ve kavilden ziyâde fiilde bulunmak isteriz. Netice-i temenniyât ve intizârımız: Sa'y ve gayret bizden, 'inayet Hakk'tan muhterem kârî ve kârîlerimizden de rağbet ve iltifat.

RENKLERLE TALİM VE TERBİYE

Herhangi cinsten iki nebât alınız. Bunlardan birini açık havâda ve diğersini kapalı bir yerde ve karanlıkta yetiştiriniz. Renk, boy, koku ve sâire nokta-i nazarından iki nebât arasında azim bir fark müşâhede edersiniz.

Bunun gibi muhtelif ziyâların ve renklerin nebâtât ve hayvânâta tesîrâtı başka başkadır. Bu hakîkati hemen herkes bilir.

Ancak bu zamâna kadar muhtelif renklerin insânlar üzerine tatbîk ve icrâsı nasılsa düşünülmemiştir. Nihâyet bu da nazar-ı dikkate alınmış ve müte'addid tecrübelerde bulunulmuştur. Bilhassa çocukların muhtelif renklerden derece-i teessürleri nazar-ı dikkat ve basiretle görülmeye sezâdir.

Kedi, köpek, tavuk ve ördek yavrularından ellişer tane alınarak iki kısma ayrılmıştır. Her kısım on iki sa'at müddetle muhtelif ziyâların taht-ı tesîrinde ve günün diğers on iki sa'atinde de karanlıkta bırakılmıştır. Her iki kısımda bulunan hayvânâta 'aynı gıdâ veriliyor, 'aynı muhitte ve derece-i harârette bulunduruluyor idi. Husûle gelen netâyic câlib-i dikkat ve garâbettir.

KIRMIZI ZİYA

Birkaç gün kırmızı ziyânın taht-ı tesirinde bulundurulan kuşlar, köpekler ve kediler müddet-i mezkûre hutâmında çıkarılacak olursa bunların hiddet ve şiddet kesb ettikleri ve tablalarında fevkalâde eser-i vahşet husûle geldiği hayretle görülür. Verilen me'külâta aç kurt gibi sarılarak yerler. Kırmızı ziyâyâ ma'rûz buldukları müddetçe sıkletlerinin sür'atle artması câlib-i dikkattir.

SARI VE MAVİ ZİYALAR

Sarı ziyâyâ ma'rûz bırakılan mahlûkâtın gâyet mûnis, musâlahakâr ve halîm ve selîm oldukları görülmüştür.

Mavi ziyâ hayvânâtı o derece mûnis ve musâlahakâr kılmamışsa da zeka ve idrâk cihetinden hayvânât-ı mezkûrenin fevkalâde hâl-i fa'âliyyette bulunmalarına yardım eylediği tezâhür eylemiştir.

Bilhassa köpek yavruları edilen işaretleri

Numara 1

Hür Çocuk

Sayfa 3

verilen emirleri anlayarak derhâl icrâ etmek istiyorlarmış gibi dikkatlerini artırdıklarını ve verilen emir ve işaretleri 'azm ve kararla ifâyâ müsâra'at eyledikleri görülmüştür.

NİM ZULMET

Nîm zulmette bulundurulan hayvânâtın kendilerine gıdâ veren adamlara karşı âsâr-ı iğbirâr ve infî'âl gösterdikleri müşâhede edilmiştir. Nîm zulmette bulunan hayvânâtın bilhassa köpek yavrularının etvâr ve harekâtında da ağırlık ve tembellik his ve müşâhede edilmiştir.

Kedi yavruları onuncu günden itibâren nîm zulmetten haz eylemedikleri ve kendilerine bakanlara kötü gözle baktıkları görülmüştür.

YEŞİL ZİYANIN HARİKALARI

Yeşil ziyânın taht-ı tesirinde bulundurulan hayvânât yavrularında bil'âkis başka bir kuvvet ve fa'âliyet hissedilmiştir. Kedi ve köpek yavruları büyük bir şiddet ve fa'âliyet göstermeyerek daimâ müteyakkiz kaldıkları ve verilen gıdaları kemâl-i iştihâ ile yedikleri hayretle müşâhede edilmiştir.

Piliçler sür'at ve hıffetle uçuşuyorlar ve ördek yavruları ise bilâ-inkitâ' bağırıp durarak sevk ve neşe gösteriyorlardı.

RENKLERİN İNSÂNLARA OLAN TESİRÂTI

Yevmiyye iki üç sa'at küçük çocuklar muhtelif renkli ziyâların taht-ı tesirinde bulundurulmuştur. San Francisco etibbâsından Doktor Landos, on küçük çocukla muhtelif tecrübelerde bulunmuştur. Husûle gelen netâyic cidden câlib-i dikkat ve hayrettir. Doktor diyor ki:

On çocuktan beheri yevmiyye iki sa'at kırmızı ziyâda çalışıyorlardı. İki sa'atte görebilecekleri işi bir buçuk sa'atte hutâma erdirdiklerini gördüm. Fakat bir buçuk sa'at sonra 'asabileşmeye ve ıztırâb âsârı göstermeye başladıklarına dikkat ettim. İki sa'at henüz hutâm-pezîr olmamıştı ki hepsi de baş ağrısından şikâyet ettiler.

Kırmızı ziyâ ile tecrübeler bir hafta devâm eylemiştir. Bu bir hafta zarfında çocuklar gıdâ

Sayfa 4

Hür Çocuk

Numara 1

olarak verilen şeyleri aç kurt gibi saldırarak yediler.

Damarlarda deverân eden demin kesbi kuvvet ve şiddet ettiğini gördüm. Kırmızı ziyâyâ ma'rûz bulundurulan hayvânâtta his ve müşâhede eylediğim huşûnet-i tabî çocuklarda da gördüm.

İkinci hafta sarı ziyâ ile tecrübeye giriştim. Sarı ziyâ, çocuklara mukavvî gibi tesir etti. Tavr ve hareketlerinde kuvvet ve şiddet âsârı gördüm. Bilhassa bunlardan ikisi, arkadaşlarıyla daimâ mücâdelede bulunurlarken kırmızı ziyânın tesiri altında bu huylarından vazgeçerek arkadaşlarıyla gâyet güzel geçinmeye hilmîyyet ve şefkat âsârı göstermeye başladıklarını tecrübelerde hazır bulunan mu'allimleri görerek fevkalâde müte'accib oldular.

Bu ziyânın altında bulunan çocuklar çalışırlarken âsâr-ı ta'ab ve nâtüvânî göstermiyorlar, bil'âkis çalışmak için sa'y ve gayrette bulunuyorlardı.

Sarı ziyâdan çıkardığım çocuklarda pek az bir yorgunluk, bil'âkis ziyâde kuvvet ve şiddet ile sarı renk ve ziyâyâ karşı meyl ve muhabbet âsârı gördüm.

Mavi renk çocuklara sükûn veistirâhat bahşetti ki evvelce hâllerinde sükûn veistirâhatten eser yoktu. Mavi ziyânın taht-ı tesirinde bulunan çocuklarda bundan başka büyük adamlara mahsûs vakâr ve ciddiyet peyda oldu. Bu hâli görüp de mütehayyir olmamak kâbil değildi.

Mavi rengin ahlâk üzerine olan bu tesirinden ben de müte'accib oldum. Hayvânât yavrularında da mavi rengin hüsn-i tesirini gördüm.

Çocuklar yeşil ziyâda sür'at ve sühûletle çalıştılar ve yorgunluk eseri göstermediler.

Çocukları yormayarak çalıştırmak kuvve-i dimâgiyyelerini artırmak için yeşil renk ve ziyânın gâyet elverişli olduğunu bittecrübe anladım.

Sarı renk kuvvet ve şiddeti tenkis ve bil'âkis tabi'ate sükûn ve istirahat bahşediyor ve hadîdül'mizâc olan çocukları halîm ve selîm kılıyor, hayâlperver olup sükûn ve inzivâyı seven çocukları bir müddet kırmızı ziyâyâ ma'rûz bulandırmak ahlâk ve terbiyeleri nokta-yı nazarından mücib-i fâidedir.

Mütâla'a ve tetebbü'atta bulunan gençlerin gözlerini yormamaları için sarı ve yeşil renkli kâğıt kullanmaları lâzımdır. Beyâz ziyâ, beyâz renkli eşya gözleri yorar. Renkli kâğıtların gözlere olan tesirine dâir bir fıkrayı gelecek nüshamıza derc edeceğiz.

SIHHÎ LEVHALAR

İsveç mekteplerinde dershânelerin duvarlarına hufz-ı sıhhaya dâir on maddeyi hâvî birer levha tâ'lik ederler. Evlâdlarımızın sıhhatlerine ta'alluk eden bu on mühim maddeyi ber-vech zîr nakl ve tercüme ediyoruz:

1-Akciğer hastalıklarına tutulmamak için gece ve gündüz taze havâ almak en güzel bir tedbîrdir.

2-Hareket hayât demektir. Bu sebeple her gün açık ve havâdâr yerlerde gezmeli ve gezerken ve çalışırken idmân ta'lîmleri yapmalı. Oturmak sûretiyle vücûdça gaybedilen şeyler idmân ile ta'mîr ve telâfi edilmiş olur.

3-Daimâ az ve mu'tedilâne yiyip içmelidir. Suyu, sütü ve meyveleri ispirotolu içkilere tercihen şürb ve isti'mâl eden sıhhatini muhâfaza, vücûdunu takviye etmiş olmakla berâber bir kat daha iktisâb-i sıhhat ve kuvvet eyler. Aynı zamânda istirahat ve sa'âdete kâbiliyeti ihzâr ve temîn etmiş olur.

4-Cilt için nakit 'âkilâne, her gün soğuk su ile yıkanan adam soğuğa karşı vücûdunun mukâvemetini artırmış olur ki bu sayede kolay kolay hastalanmaz. Her mevsimde haftada bir kere sıcak su ve sabunla vücûdu yıkamalıdır. Bu

Numara 1

Hür Çocuk

Sayfa 5

EVÂMİR-İ AŞERE

İngiltere'deki mevcûd bütün mekteplerin duvarlarında âtîdeki evâmîr-i aşeresi ya'ni on emri hâvî levhalar vardır:

1-Nezleye tutulmamak için gece ve gündüz odamın pencerelerini açık bulandırmak isterim.

2-Yüzümü, ellerimi ve tırnaklarımı temiz bulandırmak için elimden geldiği kadar çalışacağım.

3-Daimâ yemek yemezden evvel ellerimi yıkayacağım.

4-Sabahları yataktan kalkınca ve geceleri yatağa girerken ağzımı yıkayacağım ve dişlerimi güzelce temizleyeceğim.

sûretle muhâfaza-yı sıhhat ve soğuk algınlıklarından vücûd siyânet edilmiş olur.

5-Vücûda giyilecek elbise çok sıcak ve çok dar veya sıkı olmalıdır.

6-Bir hânenin her tarafı güneşin ziyâsına ma'rûz bulunmalıdır. Ziyânın girmediği yere hekim girer. Mümkün olduğu kadar bir hâne geniş, ziyâdâr, rutûbetsiz, temiz ve havâdâr ve aynı zamânda ikâmet ve beytütete elverişli olmalıdır.

7-Her şeyde fevkal'âde tahâret ve nezâfette ya'ni temizlikte bulunmalı. Havâ, gıdâ, su, ekmeç, çamaşır, elbise, hâne kat'iyyen temiz olmalıdır. Bunlarla berâber ahlâk da temiz olmalı. Bu sayede kolera, tifo hastalığına ve sair sair ve tehlikeli hastalıklara karşı vesâit-i tahaffûziyye ihzâr ve temîn edilmiş olur.

8-Daimâ intizâm ve şiddetle çalışmalı. Bu sayede emrâz-ı maddiyye ve maneviyyeye ya'ni ruha ve bedene 'âriz olan hastalıklara tutulmamak için ittihâz-ı tedâbir edilmiş olur ki bu da mücib-i istirahat ve sa'âdettir.

9-Bir insân gürültülü patırtılı eğlencelerden aslâ zevkiyâb olamaz. Gece uyumak ve istirahat etmek içindir. Boş zamânlarını insân daimâ ailesiyle berâber geçirmeli ve onlarla görüşmeli ve fikrin zevk ve neşâtına dikkat ve gayret etmelidir.

Biraz müsâ'it vakit buldum diyerek muzur ve müfsîd-i ahlâk ve sıhhat yerlere gitmemelidir.

10-Mükemmel bir sıhhatin ilk şartı sa'y ve gayret ile feyzlenmiş ve hayırlı işlerle ve iyi eğlencelerle tezyîn kılınmış bir hayâta mâliktir.

'Ailesinin iyi bir evlâdı, muhitinin çalışkan bir 'uzvu ve vatanının da nâfi' ve kıymettâr bir ferdi olmak arzûsu hayât-i beşere nâkâbil-i takdîr bir kıymet ve 'ulviyet bahşeder.

5-Haftada bir kere olsun vücûdumu sabun ve sıcak su ile yıkayacağım veya banyo yapacağım.

6-Ağzımı kapalı bulundurarak daimâ burnumdan teneffüs edeceğim.

7-Ağzıma bir mendil tutmadıkça veya başımı bir tarafa çevirmedikçe aksırıp öksürmeyeceğim.

8-Tahtaların üzerlerine, merdivenlere veya yaya kaldırımları üzerine tükürmeyeceğim.

9-Yemekleri daimâ ağır ağır yiyeceğim ve ağzıma alacağım lokmaları iyi çiğneyeceğim.

10-Peder ve vâlideme ve akraba ve ta'allukâtıma daimâ itâ'at edeceğim ve her gün

bir fakire sadaka vermek, imdâd ve mu'âvenette bulunmak elh. gibi hayırlı bir işte bulunacağım.

JAPON REÇETESİ

Yüz sene yaşamak için Japonların bir reçetesi vardır ki muhteviyatını ber-vech zir yazıyoruz:

1-Daimâ erken yatıp erken kalkmalı.

2-Karanlık bir odada pencereler açık olarak yatmalı ve 6-7 sa'at uyumalı.

3-Mümkün olduğu mertebe daimâ açık ve havâdâr yerlerde vakit geçirmeli.

4-Günde yalnız bir def'a et yemeği yemeli.

5-Çayı ve kahveyi gâyet mu'tedilâne kullanmalı ve meşrûbât-ı kü'üliyye ile tütün isti'mâlerinden kat'iyen ictinâb etmeli.

6-Her sabah muntazaman ılık su ile banyo yapmalı.

7-İpekli elbise aslâ kullanmamalı. Daimâ yün elbise giymeli.

8-Haftada bir gün mutlakâ istirahat etmeli ve o gün okuyup yazmaktan ihtirâz etmeli.

Üç kardeş arasında bir tablo

9-Çok ısınan yerlere gitmemeli, bâ-husûs kalorifer ile teshîn edilmiş yerlerde bulunmamalı.

10-Terakkî-i sin ile vücûdun zayıflayan yerlerini hayvânâtın o yerlerine müsâdif mahalleri yemek sûretiyle takviye etmeli. Mesela za'fiyet-i dimâğiyeye uğrayanlar beyin, ciğer hastalığına müptela olanlar ciğer yemelidir.

11-Her türlü te'sirât-i dimâğiyeden ictinâb etmeli. Daimâ şen ve şâtır olmaya çalışmalı.

12-Sofraya aç oturmalı, aç kalkmalı. Akşam yemekleri hafif olmalı. Lokmaları iyi çiğnenmeli.

13-Dar, küçük, rutûbetli yerlerden kaçmalı.

VAZİFE-İ MÂDERÂNE

Vermekse nizâm 'âlemin ahvâline maksat Nev'-i beşer âsâyışın etmekse müebbet

Sayfa 6

Hür Çocuk

Numara 1

Terbiye-i evlâda emek sarfı gerektir
Bir vechile mahv olmayan aslâ o emektir
Evvel bunu der'uhte fakat etmeli mâder
Zirâ anadır min tarafillâh o makter
Ma'sûm iken ettirmeli hoş hâlleri mu'tât
Mâderden alır terbiye-i evveli evlâd
Göstermelidir hulk-ı hüsn, mu'tedil ahvâl
Taklide olur gördüğünü çünkü o meyyâl
Hâlikini zikr eylemeyi bilmeli tıflân
Hem hâlikinin vahdetine etmeli îmân
Ta'ziz ile, tekrîm ile daim ebeveyn
Bu vech ile te'diyyeye ceht etmeli dinen
Mahiyet-i mâderle peder olmalı mefhûm
Hemcinsine hoş söylemeyi bilmeli ma'sûm
Öğretmeli üslûb-ı nezâketle nezâfet
Anlatmalıdır nolduğun âsârı meveddet
Göstermemeli tarz-ı hoşnutla hakârât
Etsin o da akranına tâ öyle mümâşât
Vazi'atte kabâhat görülünce fakat ol ân
Te'diyyeni mani' etmemeli rikkat-i insân
Bilmezse çocuk seyyi'e hâlini zirâ
Tashîh-i tabî'at edemez hod-be-hod aslâ
Ta'limine tahsiline dikkat ise elzem
Tahsîl-i ma'ârifle olur şahs-i mükerrerem
Terbiyedir 'âlemde esâs-ı medeniyet
Terbiye ile hâsıl olur 'ilm ü fazîlet
'Âlim dahi olsa kişi olmazsa meveddet
Memdûh ve mu'azzez olamaz, böyle mûcrib
Evlâdını terbiyeye eyler ise gayret
Bil'âhire mecûr olur ol vâlide elbet
Zirâ olur etse velet ehlini isbât

Ferzendini kâmil görmüş i'lâ-yı mükâfât
Nigâr bint 'Osman

GÜZEL SÖZLER

Rehberi ümit olan adamın refiki fakrdır.
* Zahmet çekmeyen rahata eremez.
* Zenginliğin en güzel mertebesi fakra ne pek ba'îd ve ne de pek karîb olanıdır.
* Zekâvet, bir meş'âle-i rahmâniyedir ki ziyâsı eşyanın yalnız sathını değil içini dahi tenvîr eder.
* Zekâvet, cânib-i fitrattan asl u nesle bakmaksızın insânlara tevzi' olunur.
* Daimâ çok bilen az, az bilen çok söyler.
* Dâneye tama' etmeyen kuş tuzağa düşmez. Servet ve câha tama' etmeyen adam esarete yaşamaz.
* Dünyâya geliş dünyâdan gidiş muhbiridir.
* Düşmanın kulağına vardığını istemediğin şeyi dostuna söyleme.
* Dikkat ve ehemmiyet 'ilm ve dirayetten ziyâde iş görür.
* Düşmanın yapamadığı şeyi ba'zı def'a dost yapar.
* Dil daimâ ağrıyan dişe dokunur.
* Devâsı ölüm olan dertten daha fenâ şey yoktur. Devâsız derde ağlamak hamâkattir.
* Dumanı çıkmayan evin mutfağı yoktur.
* Delinin ölümüne delilik sebep olduğu gibi ahlâkı bozuk olan adamı da kendi ahlâkı öldürür.

* Dost fazîletin, düşman kusûrun âyinesidir.

* Dünyâ bir tuzaktır: Dânesi ümittir.

* Denizde rüzgâr olmasaydı fırtına olmazdı. Lakin gemi de yürümezdi. Bunun gibi âlemde kadın olmasa idi kimse bahtiyar olmazdı. Lakin insân da bulunmazdı.

* Dilsizin dili yalancının dilinden daha iyi ve hayırlıdır.

* Denizde binici karada kürekçi para etmez.

* Hırs ve tama'â nasihat kâr etmez. Hırs ve tama' bir zamânda hem düşünür, hem iş görür. Hârisi öldüren hırsıdır.

* Çocuk terbiyesini der'uhte edecek zâtlar, tabi'at, ahlâk ve insâniyetin ne olduğuna vâkif olmaları lâzımdır.

* Çocuklar ilk dersi kendi 'ailelerinden, ikinci dersi hocalarından, üçüncü dersi benî nev'inden alırlar.

* Çağrılmadıkça gitme. Müşterisi olmayan şeyi satma. Biri söylerken sen sükût et.

* Çok okuyan elbette 'âlim olur. Çok çalışan elbette zengin olur. Sıhhatini gözeten elbette ten-dürüst olur. Ahlâkı güzel olan elbette bahtiyâr olur. Bu şartların cümlesini icrâ edebilen adam ise 'âlemde hakîkaten güzel yaşamış olur.

YAZI VE KUVVE-İ HÂFIZA

Kudemânın fikr ve itikâdına göre çok yazı yazmak kuvve-i hâfızayı az ve çok haleldâr eder, ta'bir-i aherle zayıflatır ve 'aynı zamânda 'atâlet ve rehâvet bahşeder.

Numara 1

Hür Çocuk

Sayfa 7

Bu garîp fikir ve itikâda tabi'ân 'asırlarca devâm eden devirlerde üdebâ ve şu'âra inşâd eyledikleri şiirleri, tasavvûr eyledikleri mensûr yazıları hafızalarında saklayarak icâbında birbirlerine okurlar ve bunları yazmaktan ihtirâz ederlermiş.

Bu sûretle kuvve-i hâfızalarını zayıflatmaktan ihtirâz ederlermiş. Hatta hikâyenüvisler hikâye ve roman yazmadıkları gibi sunûf-ı muhtelifiye mensûb fen adamları da kitap, mektûp ve sâire yazmaktan mümkün mertebe ihtirâz ederlermiş.

Bu sebebe mebnîdir ki Hindûların kitâb-ı mukaddes ve akvam-ı kadîme-i sâireden ba'zılarının meşhûr kitapları henüz tıbâ'at icat edilmediği için yazılmayarak yalnız hâfızada tutulur imiş.

Eski Galler'de yetişen üdebâ ve muharriirîn de çok yazı yazmazlar imiş. Şi'irler, duâ'lar elhâsıl her şey yalnız ezber edilir ve icâbında okunur imiş. Eski zamân insânlarında kuvve-i hâfıza bu sebeple fevkal'âde kuvvetli imiş.

Bu garîp fikir ve itikâdı zamânımız erbâb-ı fennî kabûl etmiyorlar. Yazı ne kadar çok yazılırsa yazılsın kuvve-i hâfıza haleldâr olamaz. Dimâğ aldığı verir. Yalnız dimâğı fevkal'âde yormamalıdır. Çok okumak ve çok yazmak kuvve-i hâfızayı zayıflatmayıp bil'âkis takviye eyler.

Bu husûsta erbâb-ı 'ilm ve fen tetkikâta bulunarak kudemânın bu fikr ve itikâdlarının muvâfık-ı fen olmadığını irâe ve isbât etmişlerdir. Binâen'aleyh çok yazı yazmak kuvve-i hâfızayı zayıflatmaz. Kudemânın fikr ve itikâdı muvaffak-ı akl ve hikmet değildir. Dimâğı daimâ hâl-i fa'âliyette bulundurmalı. Bütün terkiyât-ı hâzıra çalışan dimâğların mahsûlüdür. İnsânlar fikren

çalışmamış, okuyup yazmamış olsalardı medeniyet ve terakkıyat-ı hâzıra sâha-yı husûle gelmezdi.

Okumak yazmak dimâğ için bir nev'î idmândır. İşleyen demir ışıldar, çalışan dimâğ kuvvetlenir. Yalnız ara sıra hâl-i istirâhâta bulundurmayı bilmek ve unutmamak da istirâhat ve sa'adet-i bedeniyye ve dimâğı için bir mühimmedir.

AÇLIĞA TAHAMMÛL

Uzun müddet gıdâdan mahrûmiyete tahammül göstermiş insânlar ve hayvânlar pek çoktur.

Zi beti namındaki İngiliz sefinesi kaptanı on yedi kişi ile on yedi gün bir tavuk ile geçinerek seyâhat etmişlerdir.

Lajonon namındaki İngiliz sefinesi Arakan sâhilinde gark olarak derûnunda bulunan kadın ve erkek on dört kişi sâhil üzerinde hiçbir şey ekl etmeksizin yirmi üç gün yaşamış ve bunlardan yalnız ikisi beşinci günü açlığa tahammül edemeyerek telef olmuş.

"Redi"nin kavline göre hayvânât açlığa insânlardan daha ziyâde mütehammil olup bunun da ilerde duçâr olunacak ahvâl-i müellimeden endişe edilmemekten ileri geldiğine hükm olunmaktadır.

Bir misk kedisi on gün aç olarak yaşamıştır. Bir gazal yirmi, bir büyük ve yabâni kedi keza yirmi, kartal yirmi sekiz, bir porsuk otuz ve birçok köpekler dahi otuz beş, otuz altı gün açlığa tahammül etmişlerdir.

Akademi defterlerinden birinde münderiç fıkradan bir köpeğin yanlışlıkla bir köy evinde kapanarak yalnız bir yatağı paralamış ve bundan hayvânın yatağın yünüyle geçinerek kırk gün yaşamış olduğu anlaşılıyor.

Bir timsah iki ay, bir akrep üç ay, bir ayı altı ay, bir bukalemun sekiz ay ve bir yılan dahi sekiz sene aç olarak yaşayabilirlermiş.

Yılanın müddet-i tahammüliyesine pek i'timâd olunamaz. Vepyan nam kimse bir 'akrebi bir sene kadar aç olarak saklamış ve sene-i

Sayfa 8

Hür Çocuk

Numara 1

bulmuştur.

Kara kurbağalar on sekiz ay açlığa tahammül edebilirlermiş. Bir sümüklü böcek üç ay aç bırakılmış olduğu hâlde telef olmamış.

Garâipten olarak bir şişe içinde iki yılanın beş sene yaşadığını rivâyet ediyorlar.

~~~~~

ÇINGIRAKLI YILAN - ZEHİRLİ HAYVÂNLAR BUNLARA KARŞI KOLAY VE MÜESSİR BİR PANZEHİR

Fransızca kaktüs, Arapça şecerü'l-sabbâr ve Türkçe frenk inciri ağacı ma'lûmdur.

Birini çingıraklı veya 'âdi zehirli yılan ile sâir zehirli hayvânattan biri ısırды mı bir miktâr frenk inciri ağacının yaprağını almalı, yarmalı ve yarılan yerden yaranın üzerine güzelce vaz^c ve tatbîk etmeli. Dört sa'atte bir kere eski yaprakları atıp yenisini komalıdır.

Üç nihâyet altı sa'at sonra zehirli hayvânın vücûdunuzu ısırarak bıraktığı zehirden kat'iyen kurtulursunuz.

Zehirli hayvânın ısırma veya sokmasını müte'âkip ne kadar çabuk davranılıp da ta'rif ettiğimiz usûl tatbîk edilirse zehirden kurtuluş da o nisbette serî^c ve kat'i olur. Sa'atler geçtikten ve zehir kana karışarak vücûda yayıldıktan sonra yapılan tedâvinin hayrı görülmez.

~~~~~

SÜLÜĞÜN ISIRDIĞI ZAMÂN AKAN KANI DİNDİRMEK

Kazaen vücûdun bir yerine sülük yapışır, orayı kanatır. Yahut bir mahalle yapıştırılan sülügün akıttığı kan durmaz.

Böyle bir zamânda 'ale'l-ekser bildiğimiz kav kullanılır. Kalınca bir kavı didikleyerek yumuşatıp ve biraz açıp kan gelen mahale vaz^c ve

nihâyetinde hayvânın duçâr-ı za'if olacağı yerde bil'âkis kendisinden büyük bir 'akrebi telef edecek kadar kuvvete mâlik olduğunu görmüş.

Jan Gunter, bir kara kurbağayı iki çiçek saksısı arasında saklamış ve on dört ay sonra yine birhayât

tatbîk etmeli ve üzerine bir bez veya pamuk koyarak bir sargı ile de sarmalı.

Kan durmayacak olursa kav kaldırılıp biraz nişasta ekilir. Bununla da kesilmeyecek olursa "per klorür dö fer" denilen kan kesici ilaçtan mesela bir fincan suya bir kahve kaşığı konulup buna batırılan pamuk kan gelen mahalle vaz^c ve tatbîk olunur. O zamân kan derhâl kesilir.

~~~~~

MENDİLLERİN ŞEKLİ

Ecdadımızın muhtelif şekillerde mendil kullandıkları tetkikât-ı vâkıadan müstebân oluyor. Eski zamânlarda kullanılan mendiller şeklen gayr-i muntazam imiş. Bunlardan ba'zıları üç köşe, ba'zıları yuvarlak ve ba'zıları da tûlânî imiş.

Elhâsıl her memlekette kullanılan mendil şeklen birbirine muhâlif iken bir gün "Teryanon" da kraliçe "Mari Antoinet" mendillere muntazam bir şekil vermenin münâsib olacağını düşünerek ba'demâ kullanılacak bütün mendillerin dört köşe i' mâl edilmesini emr eyler.

Bu emri Kral Onaltıncı Lui de tasvib ve bunun muhâfazası lüzûmunu teyit eyler. Bir müddet sonra 1784'te şu yolda bir emrnâme-i krâlî neşr edilir:

"Ba'demâ kraliyet dâhilinde yapılacak mendillerin uzunluğu genişliğine müsavi olacaktır."

O tarihten beri mendiller bugünkü şeklini muhâfaza etmektedir. Fransa'da bir aralık zuhûr eden ihtilâl her şeyi tahrîp etmişse de dört köşe yapılan mendillerin şekline bir tesir icrâ edememiştir.

Müdür-i mesûl: Mehmed Âsaf

"Kader Matba'ası"

10 Kırık Muhâfaza

10 Musavver Yeni Fennî
Eğlencemiz

5 Jandarmalıkta Hıfz-ı Sıhhat

3 Kazık Hikâyesi

5 Fünûn-ı Bedî'a

10 Yemen Seyâhatnâmesi

5 Kadın Saçları

5 Madencilik

5 Arıcılık

5 Gülyağcılık

5 Perde-i Esrâr

10 Nereye?

5 Zâlim Bir Hükümdâr

5 Kin

5 Resimli Küçük İktitâf

15 Ta'birnâme-i Hüseyinî -

Seyid Süleymân Hüseyinî

100Kenzü'l-Havâs "

5 Yadigâr-ı Hüseyinî "

5 Falnâme-i Ca'ferî "

5 Kolay Remmallar "

3 Tesbîh Falı "

3 Vasiyetnâme-i Hüseyin

3 Esrâr-ı Dest "

3 Keşf-i İstikbâl - M.

Süleymân

50 Kaptan

40 Mağlûb Fausto

25 Üç Silahşör

25 Korsanlar Kralı

25 Kadınlar Komitesi

10 Meçhûl Konak

15 Maktel

5 Gülsûm

10 Lord Lister

- 5 Harp Oyunları
5 Âhir Zamân Şarkıları
15 Şâh Murat
5 Şâh Kâsım
220 Arsen Lopen Dolaşan Ölüm
3 Esrârengiz bir plan
220 Ayın Hikâyesi
120 Bobonun Hikâyesi
220 Biçare Kız
120 Gece Hikâyeleri
220 Alman Don Kışotu
120 Bir Hüsn-i Ziyâret
120 Tilkinin Tuzakları
10 Hâl ve Fayda
25 Resimli Hıfz-ı Sıhhat
5 Bir Sefilenin Hasbihâli
4 Hırs-ı Saltanat
15 Merhûm Mehmet ‘Alî Babanın Divânı
4 Etsiz Yağsız Tecrübeli Yemekler
5 Konservelik
10 Sütçülük ve Tereyağcılık
5 İpekçilik
5 Ekmek ve Nişastacılık
10 Bükülmez Kol
10 İzâh ve İstizâh
5 Canlı Cenaze
10 İntikâm
5 Kendi Kendine Ayîne-i İstikbâl (Baht Âyinesi) Hazret-i Muhiddin-i ‘Arabî’nin Tefe’ül-nâmesinden mütercimdir. Mütercimi - ‘Abdülkâdir
15 Hint Yıldızı Vâsaf Kadri Bey
15 Napolyonun Oğlu
50 Anne Karanina 1
20 Bohçacı Kadın
10 Japon Tarih Siyâsiyesi
7- Sâliha Hanım
40 Monto Kristonun Oğlu
25 Engizisyon Esrârı
25 Gece Kuşları
25 Ölüm Habercileri
25 Nur-ı Hayât
15 Şendil, Kandil
220 Oğlunun Kılavuzu
10 Kadın ve ‘Aşk
5 Sıhhat Arkadaşı - H. Sâmî
10 Elif ile Mahmût
5 Şâh ile ‘Âşık
220 Endülüs Masalı
220 Arsen Lopenin İzdivacı
720 13 Numaralı Gemi
220 Endülüs Masalı
120 Kahramanların Hikâyesi
3 Kurdun Avları
120 Beha ile Şekika
1 Kızıl Şeytan
120 Hayâta Rücu‘
120 Kedinin Kurnazlıkları
10 Feth-i Meyyit
5 Sinirli Bey
3 Güzel Prens
25 Kızıl Kuşak
15 Fitret
5 Kuvvet Yemekleri ve Kuvvet İlaçları
5 Telefonculuk
10 Tavukçuluk
15 Böcekçilik
15 İğneci
30 Vatan Uğrunda Yıldız Mahkemesi
10 Müsebbib
5 Düşmanlarımızı Tanıyalım
3 Osmanlı Efrâdının Takviye-yi Maneviyatı
15 Mükemmel Rem Kitabı - Ebu el Mahmût Fuat
25 Güzel Dost
15 Nik Karter
15 Ma‘sum Kız 1- M. Süleymân
15 Napolyonun Oğlu
40 Ana 1 ve 2
25 Bedi‘a
15 ‘Âşk Tılsımı
10 Çin Akvâmı
7- ‘Abdülhâmî’tin Kaygıları - Sâmî Bey
40 Faust
25 Kadınlar Muhârebesi
25 Paris Rezaletleri
25 Melekper
25 Sevda Dolabı
15 Naciye
5 Ziyet-i Nisvân
5 Kadın Ana Tolstoy
5 Post Kavgası- Ebu’l- Ref‘et A. B
5 İntibah Tarihi- Halî Hakkı
10 Şâh İsmâ‘il
5 Vezir ile Baklacı
3 Şeytanın Arabası
220 Fare ile Kedi
220 Ayın Hikâyesi
2 Tavşanın Oyunları
120 Robinson Hikâyesi
120 Arslanın Eğlencesi
120 Köpeklerin Seyâhati
120 Kuşhâne Sahibinin Kızı
30 Musevî Kızı

ABONELERİMİZ İÇİN MÜHİM BİR İSTİFADE

Gazetemizin bir seneliğine iştirâk etmek sûretiyle abone olacak zevâta işbu kapağın derûnunda isimleri muharrer kitaplardan elli kuruşluğa ve altı aylığına abone olan 25 kuruşluğa ihdâ edilecektir.

Abone olan zevât alacağı kitapları intihâb ve irâe eylediğini müte‘âkip mezkûr kitaplar abone olan zât dersa‘âdette ise kendisine ve taşrada ise posta ücreti tarafımıza ‘âit olmak üzere namına gönderilecektir.

~~**~**~**

BİLMECEMİZ

Büyük ve meşhûr zâtlarımızdan birinin ismi. Bu ismi teşkil eden harflerin ikisinden müteşekkil kelimenin medlûlu beygirin ağzında bulunur. ‘Aynı kelime sıfat da olur. Nedir?

İsmi son iki harfinden müteşekkil kelime ‘azâ-yı vücûttan birine delâlet eder. Nedir?

İsmi ilk harfini hazf edersek mütebâki harfler hepimizin şiddetle edinmek istediğimiz şeyin ismini teşekkül eder. Nedir?

Bu bilmeceyi doğru hall edenlerden bâkur‘a birinciye [bir sa‘at] ve yirmi kişiye kütüphânemiz tarafından neşr olunan Saltanat-ı Hamîdiye’nin bazen melâl-âver, bazen dıhk-efzâ fakat heyet-i ‘umûmiyesiyle gâyet merâklı ve ‘ibret-âmiz ve vak‘a-yı garîbe-i tarihisini musavver kıymettâr kitaptan birer ‘adet ve elli kişiye de kartpostal i‘tâ ve ihdâ olunacaktır. Sâir hall edenlerin de isimleri gazetemize derc edilecektir.

ISIRGAN DALAMASI

Bazen çiçek toplarken, ot koparıırken veya ısırgan bulunan yerden bir şey alırken ısırgan dokunduğu yerleri dalar. Hem kaşınır hem de sızlayarak yanar. Bunun tehlikesi yoksa da kaşınması ve yanması müz'icidir. Bir an evvel def'i arzû edilir.

Bunun için de kokulu nebâtattan birinin taze ve yeşil yapraklarıyla dalanan mahalli ovmalı. Mesela

Bilmece Kuponu

Numara 1

Numara: 2 12
Mayıs 1334 - 1918

Müessisleri: Mehmed Âsaf,
Hüseyin ve Kâsım

Muharriri: A vânzâde M.
Süleymân

İdârehânesi ve Merkez-i
tevzi'î: Bâb-ı 'Âli

Caddesinde "Cem'iyet"
Kütüphânesidir.

Senelik abonesi posta ücretiyle
240

Altı aylık 150 kuruştur.

**

Nüshası 5 kuruştur.

Şaban 1336

Perşembe

23

Fondateurs: M. ASSAF,
HUSSEIN et KASSIM

Redacteur en chef: AVAN
ZADE M. SULEIMAN

Administration: Librairie
Djemet

Rue de la SUBLIME - PORTE
Abonn: un an 240,

6 Mois 150 Piastres

**

Le No. 5 Piastres

HÜR ÇOCUK HUR TCHODJOUK

Perşembe günleri neşr olunur fennî, edebî sıhî resimli gazetedir.

Bu nüshamızda 16 sayfalık 'ilâve roman vardır.

Bu nüshada ve kapağın dördüncü sayfasında mükâfâtlı bilmece vardır.

Gelecek nüshamızda:

Bir adam ne sûretle milyoner olur?

[Sabun kullanmayan bir memleket] ve [duvarsız hapishâne]

Sakalın yasak olduğu bir memleket

'unvanlı fevkal'âde merâklî fıkralar vardır.

-İfâde-i Mahsûsa-

Gelecek nüshadan i'tibâren kârîlerimize bir hizmet-i mahsûsa olmak üzere sarf-ı fenne, idâre-i beytiye ve sıhhiyeye dâir vukû' bulacak suâllerine cevap vereceğiz.

-Mektepli Efendilere-

Gelecek nüshadan i'tibâren mektepli efendilere de fennî bir suâl sorarak hall edenlere ayrıca mükâfât vereceğiz.

BİLMECE HALLİ

Birinci nüshamızdaki bilmecenin halli: [Kemâl, Kem, Kem, Mal]dır. Kur'a keşidesinde sa'atten 'ibâret olan birinci mükâfât Beylerbeyi'nde Köplücede mukim Galata Sarây Sultânisinden 34 Selâhaddîn Efendiye isâbet eylemiştir. Bâ-kur'a kitap kazananlar:

Doktor beykişi Zühti Bey kerimesi Mu'alla Zühtü. Mu'allime Kadriye Münevver, Bezm-i 'Âlem talebatından Melahat Şükrü, Menba'ü'l-'İrfândan 337 M. Sâmi, Numune Mektebinden Turhân Fâzıl, Mercân Sultânisinden 70 Ahmet Naci, Büyük Reşit Numune Mektebinden 120 Ârif, Küçük Zâbit Mektebinde Burhan, Zeytinburnu Usta Mektebinden M. Burhâneddîn, Mercân Sultânisinden 733 Hüsameddîn, Cedid 'Alî Paşa Aşhânesi kâtibesi F. F, Kadırgada Mukime Seniye Hanım, Nişantaşı Sultaniyesinden 473 Mehmet Hulûsi, Vefâ'da Bâkiye Yaşâr Hanım, Üsküdâr Sultânisinden 421 Ahmet Nureddîn, Üsküdârda Merhûm Hüsnu Beyin mahdûmu Hayâti, Anadolu Hisârında Hâlide Bahri Hanım, Senjuru Mektebinde Mehmet Tal'at, Üsküdâr'da Dolap Sokağında Behçet İsmâ'îl, Galata Sarây'dan 1190 Bedri, Üsküdâr Güzide Nureddîn, Sokullu Numune Mektebinden 186 Yûsuf, Süleymâniye İnas Mektebinden 1453 Nihal Behiye Hanım, Posta ve Telgraf Mektebinde Sâim Ya'kûp, Beyoğlu Alman Mektebinden Pâkize Hasan Hanım, Alman Mektebinde Arslan 'Ömer, Ayvansarây İskele gişe memûresi Hatice 'İffet Hanım, Usta Mektebinde hademe onbaşısı Mustafa, Merkez Salonunda muhârebe memûru 'Osman 'Azmi, Bayazıt Numunesinden 68 Cemâleddîn, Üsküdâr Sultânisinden 103 Mehmet Ferit, Barbaros Numunesinden 169 'Ömer Lütfi, Vefâ Sultânisinden 531 'Osman Cemil, Mercân Sultânisinden 881 Halil, Bayazıt Numunesinden 1360 Süleymân 'Abdurrahman, Süleymân Kanuni Mektebinde 125 Nihân, Fatih'te Hüseyin 'Avni, İstanbul Sultânisinde 805 'Osman Orhan, Sultân Ahmet Medresesinde Mehmet Sa'it, İ'mâlât-ı Harbiyeden İsmâ'îl Şefik, Gülşen Ma'âriften 13 'İnayet Selim Hanım, Dârü'l-mu'allimîn-i 'Âliye tatbikatında 162 Burhâneddîn, Mercân Sultânisinden 845 Şerafeddîn, Kadıköyü Sultânisinden 21 M. Zekî ve 149 Hüseyin, Postahânenin Bâb-ı 'Alî Caddesi Müvezzi'î Mehmet Hayreddîn, İ'mâlât-ı Harbiyeden, 512 Cavit, Üsküdârda Açık Türbe Caddesinde Resmiye Hanım, Haliç şirketinde gişe memûresi Hacer Hanım, Gülsüm Gülnâz Hanım, İstanbul Sultânisinden Kemâl, Cerrâhpaşada Nerimân Hanım, Gelenbevi Mektebinden 270 Nureddîn Efendiler.

Bâ-kur'a birer 'adet kartpostal kazananlar:

Büyük Şid Paşa Numunesinden 124 Mehmet Münim, Galata Sarây Mektebinde 260 'Ömer Cemâl ve 1140 'İnân Rızâ, 1027 Nureddîn Cevdet, Nişantaşı Sultânisinden 906 Ahmet Refik İstanbul Sultânisinden 282 İsmâ'îl Nâşit, Kabataş Sultânisinden 491 Hayri, Mektep-i Sultâniden 1131 Hasan Rami, Mercân Sultânisinden 60 Ahmet Nureddîn Kuleli İ'dâde-i 'Askerisinden sirozlu Mustafa, Vefâ'da Molla Gurâni'de M. Hikmet, Darüşşifadan 417 Mehmet Remzi, Kuleliden Kaşif Gökâlp, Dersa'âdet-i Misafirhânesinde Yazıcı 'Alî Hıdır, Tekfûrdağ'ında Rauf Bey kerimesi Emine Melek, İstanbul Sultânisinden 102 Burhâneddîn, Alman Heyet-i 'Askeriyesinde Memdûh, 'Osmangazi Mektebinde Yaşâr, Kızıltoprak'ta Sâ'di, Rehber-i İttihad-ı 'Osmanîde 'Alî 'Ulvi, Üsküdâr Sultânisinden 103 Mehmet Ferit, telefoncu Nihât, Dârü'l-hilâfetü'l-'İlmiyeden Ahmet Fehmi, Üsküdârda Süleymân Mu'ammer, Beyoğlunda Değirmen Sokağında Matmazel Olga, Galata Sarâyı'ndan 139 'Âtuf, Alman Mektebi talebesinden Sotiri, kumandan mülâzım Mehmet Hilmi, Beyoğlu'nda Madam Katina, Muhâfız taburunda Mülâzım Mustafa Zekî, Bostancı'da Zâbit Hâmi, Ahmediye Matba'acılık idâresinde Kâzım, Moda'da 'Abdullah, Postahânenin dosya şu'besinde Hakkı, Müraca'at

Numara: 2 12 Şaban 1336

Perşembe

23 Mayıs 1334 - 1918

Müessisleri: Mehmed Âsaf,
Hüseyin ve Kâsim

Muharriri: A 'vânzâde M.
Süleymân

İdârehânesi ve Merkez-i
tevzi'î: Bâb-ı 'Alî

Caddesinde "Cem'iyet"
Kütüphânesidir.

Senelik aboneliği posta ücretiyle
240

Altı aylık 150 kuruştur.

**

Nüshası 5 kuruştur.

HÜR
ÇOCUK
HUR
TCHODJOUK

Fondateurs: M. ASSAF,
HUSSEIN et KASSIM

Redacteur en chef: AVAN
ZADE M. SULEIMAN

Administration: Libreirie
Djemet

Rue de la SUBLIME - PORTE

Abonn: un an 240,

6 Mois 150 Piastres

**

Le No. 5 Piastres

Perşembe günleri neşr olunur fennî, edebî sıhî resimli gazetedir.

Bir tablo: Banyodan sonra

SİN VE CİNSİYET

Her yaşın kendine mahsûs bir mizâcı ve tabâyi⁶ husûsiyesi vardır. (Horas)tan sonra bu husûsta hayli tetkikât ve tettebbü⁶atta bulunmuş olan Bovalü diyor ki:

“Zamân, her şeyi değiştirdiği gibi mizâcımızı ve ahlâk ve i⁶tiyâdımızı da duçâr tadil

Sayfa 2

Hür Çocuk

Numara 2

kabûl eder veya hiç etmez. Derdest-i tab⁶ ve intişâr olan [hıfz-ı sıhhat ezvâk ve huzûzât] namındaki eser-i ‘acziye mürâca‘at oluna].

Kudemâ, her yedi senede bir kere vücûdun tecdidâta tabi⁶ olduğuna mu‘tekid ve bu tecdidâttan herbirinin sıhhat ve ‘âfiyete bir tesîr-i mahsûsi bulunduğuna ve ba‘zı hastalıkların zuhûratına veya tedâvi ve teşfiyesi kabûl olduğuna hükm eylerdi.

Terkiyât-ı fenniyye, böyle bir i‘tikâdın butlânını meydân-ı ‘alenniyyet ve hakîkate çıkardı.

Vücûd-ı beşer, neşv ü nemâ-yı tamının hıtamına ya‘ni 20-25 yaşa kadar tecdidâta tabi⁶ olmakla berâber andan sonra vücûdun kudemânın i‘tikâdınca tecdidâta tabi⁶ bulunduğunu tabâbet hazırda kabûl edemez. Hâlhâzırda her sine göre bir hıfz-ı sıhhat kabûl edilmektedir.

Tufûliyyet, şebâbet, sinn-i rüşd veya bulûğ, gençlik, sinn-i kemâl, şeyhûhet sebebiyle ‘uzviyyet-i hâlât-ı muhtelifede bulunur ‘aynı zamânda vücûdu husûsi hastalıklara ma‘rûz bulundurur.

Tufûliyyet, şebâbet ve şeyhûhet devrelerine ‘âit hastalıklar muhtelifdir. Bu sebeple her sine göre bir hıfz-ı sıhhat esâsı kabûl edilmiştir.

Kadınlar, erkekler gibi ‘aynı mizâca sâhib değildirler. Bu sebeple gerek erkeklerin ve gerek kadınların muhtelif sinlerine, mizâc ve bünyelerine, duçâr olacakları hastalıklara dâir

ve tebdil eder. Her yaşın kendine mahsûs ezvâk ve huzûzâtı, efkâr ve temâyülâtı, ahlâk ve i‘tiyâdâtı, arzû ve ihtirâsâtı vardır.”

Filhakika bir genç her zamân ve mekânda hissiyâtına daimâ mağlûb bulunur. Zamâna, muhite göre arzû ve temâyülâtı, hissiyât ve ihtirâsâtı az çok sür‘atle veya tederici bir sûretle tebdil eder.

Mazi ‘ündinde ma‘dûm mefkûttur. Geçirdiği seneler, aylar değil geçirdiği ve geçirmekte bulunduğu günleri, sa‘atleri ve dakikaları düşünür. Daimâ âtiye nekrân olur. Bu sûretle hissiyâta firîfte ve mübâreze-i hayâtta ise mağlûb olmuş bulunur.

Gençlik sâikasıyla daimâ koşar. Yorulmak bilmez. Yorgunluğu ancak ihtiyârladığı zamân hisseder ve hissiyâtın ne demek olduğunu anlamaya başlar. Telâfi-yi mâfâta çalışırsa da heyhât ki muvaffak olamaz. İhtiyârladığında duçâr-ı ye‘s ve ekdâr olur.

Gençliğini suisti‘mâl eden her vücûd duçâr harâbi olur ve bu harâbi, suisti‘mâlatın derecesine göre ya biraz ta‘mîr ve telâfi

burada ma‘lûmât-ı mafsala i‘tâsı ‘âdimü‘l-imbkândır. Çünkü ciltlerle yazı yazmak icâb eder ki buna da hacmimiz müsâ‘it değildir.

Kudemâ ve ‘avâm sinn-i beşeri dörde taksîm etmişlerdir: Çocukluk, gençlik, sinn-i kemâlât ve sinn-i şeyhûhet.

Halile, sinn-i beşeri şu sûretle taksîm etmektedir:

Birinci tufûliyyet [1:7 yaşına kadar] tufûliyyet -i sâniye [7:13 veya 15] sinn-i bulûğ veya şebâbet devri erkeklerde 15 ilâ 25 ve kadınlarda ise 13 ilâ 21 yaşa kadar devâm eder. Sinn-i bulûğdan sonra başlayan rücliyyet, [doğurmak ve doğurtmak kâbiliyeti de bu devrede vukû‘ bulur] erkeklerde 25:60 ve kadınlarda 21:50 yaş arasında hükm-fermâ olur.

Rücliyyet ya mütezâyid veya mütenâkis bulunduğu gibi şeyhûhet ya‘ni ihtiyârlık da ya şeyhûhet-i ‘âdiye veya şeyhûhet-i müterakkiye [yetmişten sonra ibtidâ eyleyen devredir] olmak üzere iki kısma ayrılır.

Beyrel, sinn-i beşeri dercat-ı âtiye üzere taksîm etmektedir:

Sabâvet-i ibtidâiyye veya birinci tufûliyyet, bir aylıktan 2 yaşa kadardır.

Tufûliyyet-i sâniye 2:12 veya 15 yaşa kadardır.

Şebâbet veya sinn-i bulûğ devresi 12:15 ve hatta 18 20 yaşa kadardır.

Sinn-i kemâl [şebâb ile şeyhûhat arasında bulunan devreye denilir] 20den başlayarak 60a kadar devâm eder.

Şeyhûhat ya'ni ihtiyârlık ise 60dan zamân-ı mevte kadar devâm eder.

İDMÂN VE EMZİCE

Emzice nokta-i nazardan idmânın, cimmastığın ve ta'lim ve terbiyenin fevâid ve mazarrâtı

İdmân ve cimmastik, 'umûmiyet i'tibâriyle takviye-yi beden için faydalıdır. Bununla beraber her mizâca, her bünyeye idmânın ve cimmastığın kat'î ve muhakkak sûrette faydası bulunduğu hüküm ve kana'at etmek caiz değildir.

'Asabî'l-mizâc olanlar fa'âl ve müessir ve hatta şedîd bir sûrette ta'lim ve terbiye-yi bedeniyede bulunabilirler.

Numara 2

Hür Çocuk

Sayfa 3

Vezaif-i 'uzviyyelerinde bir muvâzene-yi dâime ve muntazama husûlete ve istirahat-ı dimâğiyelerinin teminine hizmet etmiş olurlar.

Demeviyü'l-mizâc olan için kuvvet oyunları, sur-ı muhtelifede vücût ta'limleri gâyet faydalıdır. Bununla beraber son derece yorulmaları, şiddetli ve devâmlı solumalar husûle getirecek derecede ta'ab-i vücûda meydân vermeleri dâ'î-i mazarrât olup cihaz-ı deverâniyede toz ve ev'iyyenin inkisâr ve inkitâ'î gibi ve husûsiyle nüzûl ve damlaya, ihtikân-i dem-i dimâğiye uğramak tehlikesine daimâ ma'rûz olurlar.

Demeviyü'l-mizâc olanlar biraz yoruluncaya kadar vücûtça ta'limlerde ve idmânlarda bulunabilirlerse de fevkal'âde yorulmaktan ictinâb etmelidirler.

Çünkü lüzûmundan ziyâde yorulmak çok ve mebzûl bir sûrette terlemeleri imtilâ-i eldem ya'ni çok kan toplanma keyfiyetinin husûlune veya tenâkusuna sebebiyet verir.

Safrâvî ve hadidü'l-mizâc bulunanların da idmân ve cimmastik ta'limlerinde ve ef'âl ve harekât-ı bedeniyede ifrât ve tefrîttan ihtirâz etmeleri lâzım gelir. Safrâvî'l-mizâc olanlarda vezâif-i iğtidaya hâl-i fa'âliyettedir. Bunu bir kat daha arttırmak ve şiddetli ve gâyet yorucu idmânlarda ve cimmastiklerde bulunmak dâ'î-i mazarrâttır. Az devâm etmek, vücûdu çok yormamak, terleyip üşümek, terli iken soğuk su içmemek üzere hafif ta'limlere ve sair harekât-ı muhtelif-i bedeniyeye devâm edebilirler.

Lenfâvî'l-mizâc bulunanlara gelince: Bunlarda idâre-i bedeniyede 'atâlet-i 'umûmiye hesabıyla fâsılalı olmak ve fevkal-hadd yorulmamak, terlememek üzere türlü idmânlara ve cimmastiklere devâm edebilirler.

Lenfâvîler için cismânî, hafif, fâsılalı harekât-ı bedeniye fayda-âverdir. Lenfâvîler için sayd u şikâr, müsâbaka, seyâhat ya'ni yüzücülük şâyân-ı tavsiyedir.

Mesela uzun müddet yol yürüyebilirler ve müsâbakalarda ve muhtelif hareket-i bedeniyede bulunabilirler. Bu sûretle fa'âliyet-i 'adaliyye [vücûdun etleri] ve fa'âliyet-i 'asabiyye [vücûttaki sinirler]yi tezyîd ve takviyeye hâdim ve her türlü ef'âl ve harekât fa'âliyetkârânede bulunmaktan geri durmazlar. Bu gibiler için cevâz-ı fennî ve sihhî vardır.

'Asabî'l-mizâc olanlar ef'âl ve harekât-ı bedeniyede bulunmakla

Lenfâvî'l-mizâc

bulunanlar,

'uzviyyetlerindeki za'af sebebiyle evvel emirde harekât-ı hafife-i bedeniyede ve tedricen -yine kâ'ide-i ihtiyâttan ayrılmamak üzere- harekât-ı mezkûrenin nev' ve şiddetini arttırmak mümkün olabilir. Bu usûl ile her türlü harekât-ı şedîdede bulunmak imkânı ihzâr ve temîn edilebilirse de bu dereceye vusûl için daimâ müteyakkız bulunmak ve ihtiyât ve i'tidâlden inhirâf etmemek lâzım gelir.

BİR VÂLİDE LİSÂNINDAN ÇOCUĞUNA NİNNİ

Sana pestânını takdîm eder annen meleğim
Niye emmez uyumazsın, ey benim sâf çiçeğim
Bitti tâkat yüreğimde, subha erdi emeğim
Uyu artık seher oldu, uyu ey göz bebeğim

Niye mahzûn duruyorsun, niye sâkit güzelim
Bana muğber misin, ey gonce-i rûh-i müteellim
Uyku hâlindeki etvârını görmek emelim
Uyu artık seher oldu, uyu ey göz bebeğim

Seherin nefhası yavrum, seni takdîs ediyor
O güzel cezbeli çeşmânını annen öpüyor
Buna gıpta ederek bak! Güneş artık doğuyor
Uyu artık seher oldu, uyu ey göz bebeğim

O pamuk elleri sok koynuma rûzgâr üşütür
Üşütür båd-ı seher, fecr-i sitemkâr üşütür
Uyu ey zâde-i ömrüm seni uyku büyütür
Uyu artık seher oldu, uyu ey göz bebeğim
Makbûle Lem'ân

SÖZ SÖYLEYEN NEBÂTLAR

Fransızca'da "Mandragor" denilen bir nebât vardır ki Türkçe buna "adamotu", "cezr-i 'abdüsselâm" derler.

Bu garîp nebât, hemen tamâmen bir insân şeklindedir. Bu sebeple "adamotu" namı verilmiştir. Nebâtın başı, kolları ve ayakları vardır.

Adamotu, bir zamânlar tebâbette olduğu kadar sihribâzlıkta da pek mühim bir mevki işgâl eylemiştir. Kurûn-i vustâd hekimler bu nebâta

hasâis-i fevkal'âde 'atf ve isnât ile birçok hastalıklarda isti'mâl ederlerdi.

Sihribâzlar da bu nebâtı o zamânlarda pek ma'rûf olan

Sayfa 4

Hür Çocuk

Numara 2

ve kendileri tarafından i'mâl olunan bir şurubun [güya içenleri 'aşka müptela eder bir şurup-ı sihr-i âmiz] terkinde kullanılır idi.

Adamotu Çin'de pek ma'rûf ve mergûbdur. Çinliler bu nebâta garîp olduğu kadar fevkal'âde hassaları ezan cümle havâs-ı hamseyi hâiz bulunduğu mu'tekiddirlar.

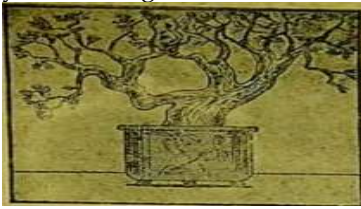
Adamotu hakkında memâlik-i şarkıye ve garbiyede garîp bir fikir ve i'tikâd mûcidir. Bu fikir ve i'tikâda göre cezr-i 'abdüsselâm, topraktan çıkarılacağı zamân hazin bir inleti izhâr eder ki bu 'âdeta bir figanı andırır.

Bu nebâtın feryat ve figanı meş'um 'adedilmekte olup işitenler herhâlde duçâr-ı felâket ve musibet olurlarmış. Bu sebeple nebâtı topraktan çıkarılanlar evvelce kulaklarını balmumu ile tıkırlar.

Almanlar bu nebâta "canlı nebât" namını verirler ve topraktan çıkarıldığı sırada bunun çıkardığı iniltiden 'âdeta hasta bir insânın söylemesine müşâbih olduğunu beyan ederler.

Herhâlde adamotu, şekil ve havâsı i'tibâriyle ve insâna müşâbihet sebebiyle hakikaten bahs-i hayret ve garâbiyet bir nebâttir. Rivâyete göre topraktan çıkarıldığı sırada adam otu bazen sakallı ve bazen sakalsız görünür imiş.

Sakaldan maksat kıllardan müteşekkil sakal olmayıp sakal olmayıp sakal şeklinde bir parçayı hâmil olmasından 'ibârettir. Avrupa'nın ba'zı yerlerinde bu nebâta "söz söyleyen nebât" namı verilmektedir. Bu münasebetle bu garîp ve şâyân-ı hayret nebâtı biz de kârîlerimize tanıttırmayı münâsib gördük.

'Asır-dîde Cüce Bir Ağaç

Bir saksı içinde bulunan resmi mûnderiç bu ağaç Japonya kıt'asına mahsûs bir çam ağacıdır. Üç yüz seneden beri mevcût bulunan bu

Numara 2

Hür Çocuk

Sayfa 5

HARİKUL'ÂDE BİR ADAM

Mak Norton sahîhan harikul'âde bir adamdır. Gâyet çok su içer. Sonra canlı kurbağaları yutar.

Doktor "Pol Farez" bu adamı mu'ayene ve ahvâlini tetkike memûr edilir. Doktor mi'cede gibi nazik bir 'uzvun nasıl olup da canlı

garîp ve nâdîde ağacın bugün on bin frank kıymeti vardır.

Bununla berâber sâhibi bu nâdirü'l-emsâl ağacı her ne verilirse verilsin elden çıkarmak arzusunda değılmış.

AĞAÇTAN GAZETELER

Alman cerâid-i fenniyyesinden birinde görülen fıkradır: Hayli zamândan beri her gün eyâdi-i mütâla'aya alınan gazeteler ormanlardaki ağaçlardan ihzâr ve i'mâr edilmektedir.

Ormanları teşkil ve tezyîn eyleyen ağaçlardan her türlü kâğıt, bilhusus mükemmel gazete kâğıdı i'mâl edilir.

Bir ormandan kesilen ağaç ne kadar zamânda okunacak bir gazete hâli iktisâb eyler? Almanya'nın Ehzentel şehrinde bulunan büyük bir kâğıt fabrikasının müdürleri bunu bervechezir hesâb etmişlerdir:

Fabrikaya yakın bulunan ormandan sabahleyin sa'at 7.35'te üç ağaç kesilmiş ve kabukları sıyrılarak hemen fabrikaya nakl edilmiştir.

Bu üç ağaç kâğıt i'mâl edilmek üzere ezip yoğurarak hamur şekline getirmek o kadar sür'atle icrâ edilmiştir ki tam sa'at 9.34'te ilk kâğıt tomarının ihzârına muvaffakiyet elvermiştir.

Fabrikaya dört kilometre mesafede yevmi gazetelerden birinin matba'ası mevcûttur. Kâğıt tomarı bir otomobil ile bu matba'aya nakl ile gazete tab'ına mübaşeret edilmiş ve sa'at onda sokaklarda gazete satılmaya başlamıştır. Şu hâlde ormanda sabahleyin mevcût bulunan yeşil yapraklı ve dalları budaklı bir ağacın 'aynı günde gazete hâlini iktisâb eylemesi için iki sa'at yirmi beş dakika kifâyet eylemektedir ki bu sür'at ve muvaffakiyet terkiyât-ı 'ilmiye ve fenniyyenin sahîhan şâyân-ı hayret ve garâbet bir neticesi daha doğrusu enmüzevidir.

kurbağaları hazm ve temsil edebildiğine hayret eylediği için genç "Mak Norton"un mi'desini kemâl-i i'tinâ ile mu'ayene eder.

Mi'deyi 'âdeta kauçuktan bir kese hâlinde bulur. Mak Norton, istediği zamân mi'desini doldurup boşaltmaktadır.

İrâd edilen suâllere karşı Mak Norton demiştir ki:

-Benim mi'çdem 'âdeta bir havuzdur. Bu havuzu istediğim zamân su ile doldurup boşaltabilirim. Canlı kurbağaları yutarım. Bunları istediğim zamân mi'çdemden yahut havuzumdan çıkartabilirim.

Mak Norton, filhakika birçok adamların huzûrunda nefis ve yumuşak baklava yutuyormuş gibi müte'addid kurbağa ve balık yutmuştur.

Doktorlar bu hâli mi'çdenin bir hassasiyet-i husûsiyesine 'atf ve isnât ediyorlar.

Norton, yuttuğu balık ve kurbağaların mi'çdesinin neresinde bulunduğunu irâe ve ta'yin edebilmektedir.

Mi'çdesi takriben sekiz litre su istiâb etmektedir. Bu miktâr mâi'yi Norton isterse defâ'atle mi'çdesine alır ve yine çıkarır.

Röntgen cihazıyla bu genç adamın mi'çdesi mu'ayene edildiğinde mi'çdenin şâyân-ı hayret bir sûrette 'adaleli bir hâl ahz ü iktisâb etmiş olmakla berâber hâl-i tabiiyede bulunduğu görülmüştür.

Doktor Farez bu vesile ile diyor ki: "Bir adam arzû ederse istediği şeyi mi'çdesine idhâl ve ihrâç edebilir. Ancak mi'çdece bir müddet usûle muvaffak olarak idmân yapmak lâzımdır.

Mehâzımız olan gazete ise bu fıkranın nihâyetinde diyor ki: "Mak Norton"un mi'çdesi hakikaten harikul'âdedir. Böyle bir mi'çde bir milyon kişide bile bulunamaz. Bunu teslim ederiz. Doktor "Farez"ın fikrine gelince: Bu husûsta iki suâl irâd edeceğiz: 1-Usûle muvaffak olarak uzun bir müddet ta'lîmler ile mi'çdeyi istediği şeyleri istediği zamânda alması ve i'âde eylemesi sahîhan mümkün olabilir mi? 2-Mümkün olabildiği takdirde bundan bir fayda mutasavvir midir?

Biz de deriz ki: Bu iki suâli irâde hâcet yoktur. Mak Norton, bir garîbe, bir hârikadır. Onun yaptığını yapmak adimü'l-imbkândır.

Sayfa 6

Hür Çocuk

Numara 2

Ben- Şapkanızı mı? Ben onun parasını verdim. Şimdi benim malımdır.

-Haydi öyle olsun. Lakin artık başa giyilemeyecek olan şapkeyi ne yapacaksınız?

-Siz ne yapacaksınız?

-Ben bu yağmurda bir şapkacıya kadar gidip yeni bir şapka almak için giyeceğim.

-O hâlde bu şapkaya ihtiyacınız var demek?

-Evet!

-Satarım. Parasını veriniz şapkeyi alınız.

-Kaça satacaksınız?

-Sekiz florine.

GÜLÜNÇLÜ VAK'ALAR

Bir Komedyacının Sergüzeşti

Macaristan'ın ma'rûf bir komedyacısı olan Ohazi başından geçen gülünçlü bir vak'ayı şu yolda nakl ve hikâye ediyor:

-Rosnava'ya gitmek üzere şimendiföre bindim. Bir köşeye çekilip oturdum. O sırada zihnen meşgul idim. Altımda bir şeyin ezildiğini hissedince hemen kalktım. Silindirli yeni bir şapkayı, görmeyerek üzerine oturtmak sûretiyle ezmiş olduğumu gördüm. Canım sıkıldı. Ne fayda ki olan olmuştu. Ta'mîr ve telâfisi o sırada mümkün olamayan bir hâdise...

Nagihân yolculardan biri pürteleş karşıma dikildi.

-Şapkam! Yeni şapkam! Burada kalmıştı. diye bağıırıyordu. İ'tirâf-ı kusûr ettim. Kabûl etmedi. Bu kusûrun bir kısmının kendisine de 'ait olduğunu söyledim. Çünkü şapkasını bırakıp gitmişti. Elhâsıl her ne dedimse kabûl ettiremedim.

-Şapkamı daha bu sabah almıştım. Her hâlde şapkamı isterim! demesi üzerine dedim ki:

-Şapkanızı kaçta aldınız?

-Altı florine.

Cebimden altı florin çıkarıp verdim. Yolcu teşekkür ederek ayrıldı. Ben de köşede duran ve artık bana kalmış olan ezilmiş şapkanın üstüne oturdum. Biraz sonra tatlı bir uykuya daldım. Uyandığında mahal-i matlûba gelmiş olduğumuzu gördüm.

O sırada bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu: Meğer şapkası ezilen yolcu da Rosnava'ya gidiyormuş. Trenden indi. Müte'âkiben geri dönerek bana hitaben:

-Mösyö, yağmuru görüyorsunuz. Şapkasız, başı açık gitmekliğim kâbil değil. Şapkamı bana i'âde ediniz.

-Çoktur.

-İşinize gelirse. Bir para aşağıya veremem.

Nihâyet yolcu râzı oldu. Sekiz filorini verip benden ezilmiş şapkayı alıp başına geçirdi ve yağmurda sür'atle gitmeye başladı. Şemsiyemi açıp mahal-i maksuda gitmeye başladım.

Bereket versin yağmura! Beni dalgınlıkla ettiğim bir hatadan kurtarmış olmakla berâber iki de filorin kazandırdı....

FENNİ EĞLENCE
Su İçinde Yanan Mum

Su içinde mum yanar mı? Evet, ta'rif edeceğimiz usûl ile suyun içinde mum sönmeyerek yanmakta devâm eder.

Bir mum alınız, bu mumun bir tarafına ta'bir-i âhîrle altına bir çivi batırınız. Çivinin muma iki üç santimetre girmesi lâzımdır. Çiviye biraz ateşte ısıtacak olursanız mumu parçalamayarak kolayca derûnuna girer.

Çivinin kalınlığı mumun siklet ve hacmine göre olacak şimdi mumu bir bardak suya koyunuz. Su mumun üst ucuna kadar gelmeli, yalnız yanacak fitile dokunmamalı ve fitilin bulunduğu hizaya kadar gelmemeli. Bir çivi husûl-ı maksata ya'ni mumu suda durdurmaya kifâyet eylemediği takdîrde mumun altına bir çivi daha batırınız.

Müte'âkiben mumun fitilini yakınız. Mum bir şam'danda bulunuyormuş gibi muntazaman ve mütemadiyen yanar. Su içinde bir sûretle mumun yanacağına bidâyete i'timât edilemez. Fakat mesele-i fenne müstebid bulunduğu için şâyân- emniyet ve i'timâttir. Mum yanmakta devâm eyledikçe huffet kesb ederek tedrici ve aheste bir sûretle yükselmeye su içinde yukarı çıkmaya başlar ve sönmeyerek yanmakta devâm eder.

Mum ta'rif olunan usûl ile tedricen yükselerek yukarı çıktığı sırada isti'ârından 'ibâret olan mum soğuk suyun temasıyla teberrüd ve taslîb edeceğinden şam'danda ve açık havâda yandığından daha betâetle yanmakta devâm eder.

Su içinde yanan mum fennî eğlencesinde veya meselesindeki sır ve hikmet işte bundan 'ibârettir.

Numara 2

Hür Çocuk

Sayfa 7

Bu muhterem neneler arasında ellilik, altmışlık, yetmişlik ve seksenlik kadınlar var imiş.

Üçüncü günü gençlik 'ilacını almak üzere muhterem neneler fevkal'âde bir ümitle ve şevk ve sürûrla doktorun ikâmetgâhına şitâbân olurlar.

Doktor merkûmelere gençlik 'ilacının gece ikâmetgâhına giren hırsızlar tarafından çalınan ba'zı eşyası arasında götürülmüş olduğunu ve binâen aleyh gençlik 'ilacının yeniden i'mâl ve istihzârı lâzım geldiğini söyler ve şu sözleri 'ilâve-i makâl eyler:

-Yalnız ortada mühim bir mesele var. İçinizde en yaşlı kim ise diğerleri için onun fevkal'âde bir fedâkarlıkta bulunması lâzım. Bu fedâkarlık da kendisinin diri diri yakılmasına râzı olmasından 'ibâret... Çünkü gençlik 'ilacı için insân külüne ihtiyâç var.

Diri diri yanacak insândan hâsıl olan kül olmadıkça kâbil değil ilaç yapılamaz.

Ertesi günü ihtiyâr kadınlar ellerinde doktorun vermiş olduğu beyâz kâğıtlar

İnsâna Benzeyen Garîp Bir Kök

Resmi münderiç garîp ve nâdirü'l-emsâl kök harb-i 'umûmî ibtidâlarında Fransa'da "Varriyer" ormanında nebâtât merâkisi olup li-ecli't-tetkîkât gezinmekte bulunan bir zât tarafından bulunmuştur. Resme nazar edilecek olursa elinde bir kamçı tutan bir adama müşâbehet bulunduğu görülür. Garâbiyetine mebni biz de resmi gazetemize derc eyledik.

GENÇLİK 'İLACI

Doktorun biri bir şehre gidip ihtiyâr kadınları iki günde kâmilen gençleştireceğini ilan ettirir. Bu havâdis şehirde şâyî' olunca doktorun ikâmetgâhına bir sürü kocakarı müraca'at eder.

Kocakarıları kabûl eden doktor bunların isimlerini mahlaslarını ve sinlerini dikkat ve i'tinâ ile okunur sûrette beyâz bir kâğıdın üzerine yazıp ertesi günü bu kâğıtların kendisine getirilmesini ihtar ve tenbih eyler.

bulduğu hâlde doktorun yanına gelirler. Fakat hepsinin de yakılmak tehlikesinden dolayı duçâr-ı havf ve telaş oldukları görülür.

'Aynı zamânda her biri evvelce yazılan sinlerinin sehven fazla söylenmiş olup kâğıttakinden daha küçük olduğunu söyler.

Bu sûretle 50, 60, 70, 80 yaşında bulunan ihtiyâr kadınların otuz kırk yaşlarına kadar indikleri görülür. Hiçbiri kırk yaşından yukarı çıkmaz.

Bunun üzerine doktor yeniden birer kâğıt alıp üzerlerine kadınların söyledikleri yaşları yazar ve evvelce verdiği kâğıtlardaki yaşlarla mukâyese ederek ihtiyâr kadınların gençleşmiş olduğunu görerek her birinden evvelce yüksek miktârda mu'ayene ücreti almış olduğu için merkûmelere der ki:

-İki günde sizi gençleştireceğimi v'ad etmiştim. Maksat hâsıl oldu. İki gün evvel 60 yaşında bulunan bugün otuzunda, 80 yaşında bulunan kırkında olduğunu söyledi. Şu hâlde

hepiniz de 30 nihâyet 40 yaşında birer kadın oldunuz. Haydi bakalım cümlelenize uğurlar olsun! diyerek kadınları savar. Kadınlar da sevinerek çıkıp giderler. Doktor da bu garîp tedbir ile yüzlerce kadınlardan aldığı mu'ayene ücretiyle ceplerini doldurarak başka bir şehre müteveccihen yola çıkar.

ŞU'ÛN-I FENNİYYE VE MEDENİYYE

Sen Jan Rasathânesi müdürü Jober namındaki heyet-şinâs doğan çocuklarına Jüpiter, Uranüs, Satürn, Venüs namlarındaki yıldızların isimlerini vermiş.

* Ahîren tertîp ve tanzim edilmiş bir istatistiğe nazaran dünyâda 649.000.000 erkek ve 633.000.000 kadın mevcuttur. Erkeklerle nazaran on altı milyon kadın noksanıdır.

* Her on bir hastada altısının kadın ve beşinin erkek olduğu tutulan istatistiğin neticesinde tezâhür etmiştir.

* Şimâl-i Amerika şehirlerinde altmış mütecâviz tiyatro ve çalgılı kahve vardır. Yalnız Paris şehrinde ise mevcût tiyatro ve çalgıcı gazinoların miktârı iki yüzü mütecâvizdir.

* Amerika'da Boenos Ayres şehri Gemrek dairesinde röntgen şu'â'î yardımıyla yalnız bir hafta zarfında posta paketleri içinde sa'at, kordon

ve mücevherât olarak yüz bin franklık kaçak eşya derdest edilmiştir.

* Erbâb-ı merâktan birinin hesabına göre vapurların ahşap pervanelerinden her biri döndükçe ya'ni denize batıp çıktıkça sıhhatlerinden bir milimetrenin onda biri nispetinde zâi'yat vukû' bulurmuş!

* Dünyânın en geniş yolu Amerika'da Kolorado kıt'asında "Omaha" ve "Panomir" mevkileri arasında bulunmaktadır. Bu yoldan on araba yan yana serbestçe seyr ve harekât edebilir.

* Dünyânın en garîp ve nâdide balıkları Asya-yı vustada "Labror" ve "Tarim" göllerinde bulunur. Amerika-ı şimâlide "Ota" civarında da garîp ve gâyet nâdide balıklar vardır.

* Hindistan'da yalnız arslan, kaplan ve fil sayısıyla meşgul on sekiz bin sayyad vardır.

* Dünyânın en büyük ve şâyân-ı hayret böceği eyyâm-ı ahîrede "Burnasu" ceziresinde elde edilmiştir. Kıl ile mestür bulunan bacakları bir baston kadar kalın imiş. 'Arzları on üç postur. Manzaraları korkunç ve tehlikeli imiş.

* Müddet-i hayâtında en ziyâde yumurtlayan bir tavuk hadd-i a'zamî olarak altı yüz yumurta verir.

* Japonya'da a'mâlar yanlarında birer düdük bulundururlar. Kimsenin kendilerine çarpmamaları ve yol vermeleri için yürürken ara sıra düdüklerini çalarlar.

* Hayvânât arasında yalnız fil ile balina balığının dimâğları insânın dimâğından daha büyüktür.

* Mile-i muhtelif meclis-i meb'ûsânları arasında en ziyâde 'azâsı bulunan Macar meclis-i meb'ûsândır ki miktârı 751'dir.

ŞARKI ÇAĞIRAN BALIKLAR

Fransızcada bir darb-ı mesel vardır: "Moe kom poisson" derler ki balıkların söz söylemeyişinden kinaye olarak bir balık gibi ketûm demektir.

Halbuki değil söz söylemek bugün şarkı çağırın balıklar mevcût bulunmasına nazaran bir balık gibi ketûm darb-ı meselinin bundan böyle hükmü kalmaması umûr-ı tabi'iyeden görülür:

Peşver gazetesinde görülen fıkra-i âti buna bir delildir:

"Praşer'in nakliyâtına göre bir gece "Borneo" kıt'asının sâhil-i garbisinde "Pontinak" sefinesiyle hareket edildiği esnâda tayfa bazen

derinden ve bazen yakından gelen sesler işitmeleriyle tetkikâta girişilir.

"Suya dalındığı esnâda sada-yı musûkî daha bariz, daha kat'î ve daha ahenktâr bir sûrette işitilir. Âhali-i mahalliyeden vukû' bulan tehkikâten işitilen hevâ-yı musûkinin balıklar tarafından çalındığı anlaşılır.

Meşâhir-i seyyâhından hombolit bu vak'ayı tastik ve teyît eylediği gibi yazdığı seyâhatnamesinde de ba'zı balıklar tarafından hevâ-yı musûkî çalındığını kayıt ve tezkâr ediliyor.

Yine seyyâhından "Lö Mesel" Kamboç kıt'asına dâir yazdığı eserinde diyor ki: "Filhakika sefîne ile esnâ-yı seyâhatte denizden latîf musiki sesleri işitilmekte idi. Denize girildikçe bu sesler daha güzel işitiliyordu. Şarkı çağırın balıklar barbunya balığı şeklinde büyük başlı ve yassı bir balıktır. Uzunluğu bir, bir buçuk metredir. Âhali-i mahalliye bu cins balığa "maşuvaran" namını vermektedirler.

Bu balıkların karınları gümüş gibi parlak olduğu hâlde üzerleri yeşilimtrak lekelerle mestürdür. Burunlarında kısa tüyler vardır.

Bu nev' balıklar sudan çıktıkları zamân az ve çok mutlakâ bir gürültü husûle geliyor ve dikkat edildiğinde balıkların mırıldanma nev'inden bir şeyler söyledikleri anlaşılıyor.

Gürültünün bir sebebi de balıkların sudan çıktıkları esnâda yan taraflarında mevcût kanatlarından bulunan gazâtın ifrâzından ileri gelmektedir.

Bir nev' balıklar vardır ki bunların şarkı çağırdıkları görülmüş ve ayrıca havuzlarda icrâ kılınan tecrübelerde de bu hakikat tezâhür ve tatik eylemiştir. Lebpari denilen balık 'âdeta bir insânın mırıldanmasına müşâbih sesler çıkarır. Balist namındaki balık da 'âdeta bir araba tekerleğinin husûle getirdiği sese müşâbih bir ses çıkarır.

Kalaman'da Hasan Fehmi, Rumeli Hisârında küçük Târik, ağır makineli tüfekten 'Alî Rızâ, Göztepe'de Nizameddîn, Darü'l-fünun Eczâcı Mektebinde 'Ömer Lütfi, Fatih'te Sırrı Enver, Recâizâde Mukar Ercüment, Pendik'te i'âşe zâbiti Mülâzım İsmâ'îl Hakkı, Beyoğlu Nüfus kaleminde M. A. N , Pertev Paşazâde Ahmet Harun, Vefâ'da Sabri Paşazâde Hakkı, Bekir Beyzade M. 'Âsım, Üsküdâr'da Mazhar (imzası okunamadı) Vezneciler Binbir Çeşit Mağazasında Hüseyin Hüsnü, Pendik'te Zâbit namzeti Korkut Alp, Göztepe'de Bîcan Mustafa, Üsküdâr'dan Yûsuf Ziyâ, Kadıköyü'nde Süheylâ Muhterem Hanım, Galata Sarâyı'ndan 125 Nebil, Samatya'da polis

Beristopom namındaki balık tıpkı bir ördek gibi öter, ta'bir-i âhîrle garîp ve ahenktar sesler çıkarır. Sardalye kutularıyla satılıp pek makbul sayılan ton balıklarının da garîp bir 'âdetleri vardır. Bunlar başlarını sudan çıkardıkları esnâda ağlamakta bulunan bir çocuğu andırır sûrette sesler çıkarırlar.

Şarkı çağırın balıklar her tarafta bulunmayıp yalnız Hint denizleriyle Bahr-ı Muhitte ve Avustralya adaları sevâhilinde bunlara tesâdüf edilmektedir. Müte'addid seyyâhlarla erbâb-ı fen tarafından icrâ kılınan ticâriyât ve tetkikât neticesinde filhakika garîp sesler çıkaran ve şarkı söyleyen balıkların mevcûdiyeti tezâhür eylemiştir. Şarkı söyleyen balıklardan birinin resmi de derc-i sayfa edilmiştir.

Müdür-i mesûl: Mehmet Asaf

"Kader" Matba'ası

---

memûru 919 Cemâl, Talenbevi Sultânîsinden 381 Muharrem ve 222 Mehmet Eşref, Galata Sarâyı'nda 358 Mehmet Fasih, Kuleli İ'dâdisi'nden Ahmet Nihât, Çizilitaş'ta Ahmet Şükrü Beyler ve efendiler.

HANIMLAR 'ÂLEMİ

Edebî musavver "Hanımlar 'Âlemi" gazetesinin dokuzuncu nüshası dahi gâyet şık tablolarla, latîf şi'irlerle, güzel nesirlerle müzeyyen olduğu hâlde bugün intişâr etmişti.

E dip Fâzıl Muhiddîn Beyefendinin "Faruk Hasan" 'unvanlı bir makalesini muhtevî olan bu nüshayı mutlakâ okuyunuz! Tavsiye ederiz.

KÂRÎ VE KÂRÎELERİMİZE HEDİYELERİMİZ

Muhterem ve kıymettâr kârî ve kârîelerimizin mahzâ memnûniyet ve teveccühâtını celp etmek emeliyle gazetemizin bir seneliğine abone olan zevâta -herhangisini arzû ve intihâb ederlerse- ber-vech âti kitapların elli kuruşluğu ve altı aylığına abone olan zevât-ı muhteremeye dahi yirmi beş kuruşluğu takdim edilecektir.

Efkâr-ı Cedîde Kütüphanesi	10 Harpten Sonra Türkleri Yükseltelim	10 Coğrafya Tarihi Mülk-i Rum
Kuruş	10 Rum ve Bizans	5 Tuğyân
50 Mukadderât-ı Tarihiye	10 Ölmeyin	5 Bir Milyon Liralık Bono
Celâl Nuri Bey	10 İştirak Etmediğimiz Harekât	-17 Kuşmar, Fransızca
10 Türkçemiz	10 Da-i Nippon	10 Merhûme

40 Musavver Tarih-i İslâm	10 Feminizm	10 Sahra Topçu Takım
Medh-i Medeniyet-i	10 Vahdet-i Mevcût	Zâbıtına Mahsûs Cep Defteri
‘Arabistan ‘Alî Cevat Bey	10 Bir Şi‘ir-i Hakikat	5 Tekgöz Simon
25 Beyâz Gölgele	3 Tüccârzâde ile Mâh-Şeker	3 ‘Asker Hocası
Celâl Sâhir Bey	10 Nâkûs-ı ‘Adem	3 Sultân ‘Aziz Devri
-2 Şâh ile Fedâkar Kapıcı	10 Divânçe-i Şinâver	3 Sultân Murat ve Sebeb-i
25 İhtizâr - Mehmet Rauf Bey	5 Besmark’tan Sonra Alman	Hâmî
25 Kirli Çamaşırlar	Siyâseti	5 Ziyâ Paşa’nın Rüyası
15 Ma‘kus Hayâl	-2 Kuyumcu ile Dülger	3 Vatan Manzûmesi
Makbûle Lem‘ân Hanım	-2 Merhûmenin Başına	15 Edebiyât-ı Hakikiye
15 Elhân-ı Vatan - Faik ‘Alî	Gelenler	-2 Tüccâr Hindu ile Zevcesi
Bey	-2 Emirzâde ile Sipâhinin	20 Paris Musâhabeleri 1 ve 2
50 Gülzar-ı Haseneyn	Zevcesi	10 Bir Sahife-i Tarih
-7 Derdi Yok ile Zülfü Siyâh	-2 Valinin Kızı ile Zâhid	10 Hakk İntihâb
5 Mülk-i Şâh ile Güllü Hanım	-2 İhtiyâr Arslan ve Genç	5 Red ve İsbât
5 Asumân ile Ziycân	Kedi	15 Kadın Mektûpları
15 Mısır Hâtîrâtı	10 E’imme-i Hüda	10 Harelambos Cankiyadis
5 Tüccârbaşı ile Harâmi	5 Anadolu’da Islâhât-ı Ermeni	5 İtikâdât ve İtiyâdât-ı
10 Eşkodra Tarih Harbi	Meselesi	İslâmiye
5 Arzû ile Kanber	5 Balkan Harbinde	10 Vahdet-i Vücüt
10 Vâhime-i Mesûliyet	5 İslâm Düşmanları	10 Maddiyyun Meslek Dalâleti
10 Felsefe-i Fert	5 Şark Ordusunda ‘Aziz	
10 Teceddüd	Paşa Fırkası	
10 Liberalizm	10 Türklerle Harbe	

YENİ BİLMECE

1. ‘Azâ-yı vücûttan birine delâlet eden iki harfli bir kelime alınız. Bu kelimeyi ters okuyacak olursanız yine ‘azâ-yı vücûttan birine delâlet eder. Nedir?

2. Yine ‘azâ-yı vücûttan birine delâlet eden bir kelime bulunuz, bunu ters okuyacak olursanız Mısır Çarşısıyla Adalar’da ve İcrâhânelerde bulunan bir maddenin ismi çıkar. Nedir?

Bu iki bilmeceyi doğru hall edenlerden bâ-kur‘a birinciye “bir sa‘at” ihdâ olunacak, beş kişiye birer sepet üzüm elli kişiye birer kitap ve elli kişiye de birer kartpostal itâ olunacak ve diğerlerinin de isimleri gazetemize derc olunacaktır.

BİLMECE HALLİNE DÂİR BA‘Zİ İHTÂRÂT:

Gazetemizin idârehânesi ve merkez tevzi‘i Bâb-ı ‘Âlî caddesinde kâin Cem‘iyet kütüphânesidir. Hall varakaları ve mektûplar bu kütüphâneye gönderilecektir. Hall varakaları için be-heme-hâl zarfa veya pula lüzûm yoktur. Uzak yerlerden mektûp ile bilmece hall varakası gönderenler zarfı kapamamalıdır ki daha ehven ücretle gelsin. Üsküdâr’da bulunan kârîlerimiz Çarşı boyunda Cem‘iyet Kütüphânesinin şu‘besi bulunan Hacı ‘Abdullah Efendi’nin kitapçı dükkânına bilmece hall varakalarını bırakabilirler. Varakalar bize vakit ve zamânıyla ve muntazaman gelir.

Hall varakalarının ve mektûplarının üzeri şu yolda yazılmalıdır: [Bâb-ı ‘Âlî caddesinde Cem‘iyet Kütüphânesinde (Hür Çocuk) gazetesi idârehânesine] ba‘zıları bilmece hall varakaları ve mektûpları derûnuna beyhude pul vaz‘ ediyorlar. Buna lüzûm yoktur. İdârehânemizde böyle bir usûl olmayıp bunu yalnız haftalık gazetelerden biri talep ediyor.

TAŞRA KÂRİLERİMİZE

Taşrada bulunan kârî ve kârîelerimizin istifâdelerine hizmet etmek hem de bilmece halli mükâfâtlarından mahrûm bırakmamak için bir çare düşündük. Zirde bir bilmece derc ediyoruz. Bu sırf taşrada bulunan kârî ve kârîelerimize mahsûstur. İki hafta da mühlet vaz‘ ediyoruz. Mesela İzmir’den, Bursa’dan, Konya ve Ankara’dan hall varakaları bu müddet zarfında gelip gidebilir.

Taşrada bulunan kârîlerimizden bilmece hallinden dolayı isimlerine bir mükâfât isâbet eylediği taktirde posta ile namlarına gönderilecektir. Bu sebeple hall varakası gönderenlerin adreslerini muvazzah ve okunacak sûrette yazmaları rica olunur.

Bir de posta irsalâtındaki sühûlete binâen taşra mükâfâtları için tercihen yalnız kitap vereceğiz. Mesela bir sepet incir veya bir sa‘at veya bir kartpostal ve sâire posta ile gönderilemez.

Taşra kârîlerimize mahsûs bilmece:

Kendinin olduğu hâlde kullanmadığın ve bil‘âkis herkes tarafından kullanılan şey nedir?

Bu meseleyi hall edenlerden beş kişiye bir numaralı kapağımızın derûnunda muharrer kitaplardan 50 kuruşluğu i'tâ olunacak ve diğerlerinin isimleri yazılacaktır.

TEŞEKKÜRÂTIMIZ

Gazetemizin intişârından, münderecat müfidesinden dolayı kârilerimizden ba'zıları tebrikât ve takdîrâtta bulunuyorlar.

Ezcümle İ'câlât-ı Harbiyeden 512 Cavît, Bekir Beyzade M. 'Âsım, Zeytinburnu Usta Mektebi'nde M. Burhâneddîn, İstanbul Sultânisinden 805 'Osman Orhan, Darü'l-Mu'allimîn-i 'Âliye tatbikâtında 162 Burhâneddîn, Vefâ Sultânisi'nden 531 'Osman Cemil Beylerle Bezm-i 'Âlem İnas Sultânisi'nden Melahat Şükrü Hanıma tebriyat ve takdîrâtlarından dolayı 'arz-ı ederiz

Numara: 3 19 Şaban 1336

Perşembe

30 Mayıs 1334 - 1918

Müessisleri: Mehmed Âsaf,
Hüseyn ve Kâsım

Muharriri: A vânzâde M.
Süleymân

İdârehânesi ve Merkez-i
tevzi'î: Bâb-ı 'Âli

Caddesinde "Cem'iyet"
Kütüphânesidir.

Senelik abonesi posta ücretiyle
240

Altı aylık 150 kuruştur.

**

Nüshası 5 kuruştur.

HÜR ÇOCUK HUR TCHODJOUK

Fondateurs: M. ASSAF,
HUSSEIN et KASSIM

Redacteur en chef: AVAN
ZADE M. SULEIMAN

Administration: Librairie
Djemet

Rue de la SUBLIME - PORTE

Abonn: un an 240,
6 Mois 150 Piastres

**

Le No. 5 Piastres

Perşembe günleri neşr olunur fennî, edebî sihhî resimli gazetedir.

İFADE-İ MAHSÛSA

Çocuklarımızın ve mekteplilerimizin tevsî'î ma'lûmatına çalışmakla berâber münderecâtının bir kat daha tevsî'î ve tenvî'îyle büyüklerimize de hizmet etmek maksadıyla gelecek haftadan i'tibâren (Hür Çocuk) gazetesi "Ma'lûmat" namıyla intişâr edecektir.

BİLMECE HALLİ

İkinci nüshamızdaki bilmecenin halli leb, bel ve baş, şabdır. Kur'a keşidesinde birinciliği Mahmût Şevket Paşa Numune Mektebinde 158 numaralı Zekî Su'ât Efendi kazanmıştır. Birinci mükâfât olan sa'ati idârehânemizden alması rica olunur.

Bâ-kur'a üzüm kazananlar:

Sultânahmet'te mu'allime Kadriye Münir Hanım ve Ma'lûlîn-i 'Askeriye'den Gazi Mehmet Mazhar ve Bayazıt Zükûr Numune Mektebinden 211 numaralı Mehmet Reşit Efendi.

Bâ-kur'a kitap kazananlar:

Bahriye'l-ketrik fabrikasından 12219 Ferhat, Vefâ Sultânisi'nden 608 'Abdülvâhit, Sen Juruj Mektebi talebesinden Mehmet Selâhaddîn, Gelenbevi Sultânisi'nden 35 Mehmet Mükerrerem, Beşiktaş Barbaros Mektebinden 169 'Ömer Lütfi, Mercân Sultânisi'nden 816 Yûsuf Ziyâ, Galata Sarây Sultânisi'nden 991 Bedreddîn; Erenköy İnas Sultânisi'nden Mersûş Kemâl, Süleymân Kanuni Mektebinden 127 Cavît Emin, Kadıköy Sultânisi'nden 61 M. Zekî, Nişantaş Sultânisi'nden 473 M. Hulûsi, Gelenbevi Sultânisi'nden 421 Hâmit, Üsküdâr Sultânisi'nden 228 Mes'ût Kâmi,

Beşiktaş İttihat ve Terakkî Sultânîsinden 98 Adnan, Kadıköyü'nde Cevizlik'te 12 numaralı hânedede Süheylâ Muhterem Hanım, Vefâ Sultânîsinden 325 Hüseyin, Kuleli İ'dâdisinden Celâl Vecdi, Rumeli Hisârında Sabâhat Halîm Hanım, İ'mâlât-ı Harbiye Usta Mektebinde 512 Cavît, Büyük Reşît Paşa Numune Mektebinden 164 Mehmet, Fatih'te kantar memûru Ferhat Efendi'nin mahdûmu Mehmet Hulûsi, Fezziye Mektebinden 51 Fikri, Üsküdâr'da Açık Türbe'de 48 numaralı hânedede Resmîye Hanım, Bayazıt Zükûr Numune Mektebinden 245 Mehmet Kâzım. Akşemseddîn Numune Mektebinden 66 Halil 'Ulvi, Kuleli İ'dâdisinden sirozlu Mustafa, Üsküdâr Sultânîsinden 103 Mehmet Ferit; Mülâtafa İ'dâdisinden mezûn Ahmet Kemâleddîn. Gelenbevi Sultânîsinden 141 İsmâ'îl Bedri Üsküdâr'da Sultân tepesinde Hacı Tevfik Bey'in haremi Sa'âdet Hanım, Üsküdâr'da Fransızca mu'allimesi Mustafa Süreyya, Nişantaş Sultânîsinden 906 Ahmet Refik Efendiler.

Bâ-kur'â birer 'âdet kartpostal kazananlar:

Tekfûrdağı Menba' İrfân Mektebinden 106 Yunus Nüzhet; İ'mâlât-ı Harbiye Usta Mektebinde 97 Niyazi, Tekfûrdağı'nda 'Osman Dümdâr Alp, Bayazıt'ta Bursalı 'Alî Efendi kerîmesi Nâdîde Hanım, Sultân Mustafa Han mektebinde 210 'Ömer Hüsameddîn; Nişantaşı'nda Meşrûtiyet Sokağında Nihât Reşît; Akşemseddîn Mektebinde 159 Kemâleddîn; Üsküdâr Sultânîsinden 11 Ekrem, Beşiktaş'ta Yıldız sokağında Hilmi; Telgraf Mektebinde Cemil; Beyoğlu Zehrâb apartmanında İsmâ'îl Besim; Bayazıt Numune mektebinde 61 Cemâleddîn, 'Osman Nuri; Hasan İzzet Paşa kerîmesi Lülü İzzet Hanım; Galata Sarâyından 53 Hayri Cemil, Büyük Ada'da Mazlum, Gelenbevi Sultânîsinden 270 Nureddîn, 445 H. Şerafeddîn, 92 Mustafa Neşet, 355 Mehmet Fasih, 260 'Ömer Cemâl; 34 Selâhaddîn; 891 Eşref; 413 'Alî Sâtî'; 1047 E. İlhami; 960 Sâmî, İstanbul Sultânîsinden 102 Burhâneddîn, 613 Muhsin, Fatih'te Fenerli Sokağında Hüseyin 'Avni; Şemsü'l-mekâtip leyli talebatından Naciye 'Abdullah ve Bedî'a hemşireler, Kadıköyü Sultânîsinden 439 Fikret, 149 Hüseyin, 134 Hüseyin Remzi, Beylerbeyi'nde Havuzbaşı Mektebinden 2 'Abdülvahap, Cedîd 'Alî Paşa aşhânesi kâtibesini F. F. Hanım, Zâbitân misafirhânesinde Yazıcı 'Alî Haydar; Şehzadebaşında Süleymân Paşa hânesinde

Mukime Hacı; Katip Şemseddîn Mahallesinde Eskiceli Y. Ken'ân, Beşiktaş Namık Kemâl Mektebinde 5 Fahreddîn, 50 Fahreddîn; Sen Juruj Mektebinde 66 'Alî Rızâ; Davut Paşa İnas Mektebinde 102 Fatma Berât Hanım; Mirgun'da İmâdüddin Bey'in yalısında Nuriye Hanım; Beyoğlu'nda Sa'âdet Şevket; Anadolu Hisârı'nda Hâlîde Bahri Hanım; Sarıyer Rüştiyesi'nden 1 numaralı Süreyya, Üsküdâr Sultânîsinden 461 Ahmet Nureddîn; 118 Cevat; 377 Mehmet Mazhar; Üsküdâr'da Mu'azzam Niyazi; Üsküdâr'da merhûm binbaşı Hüsnü Bey'in kerîmesi Muzaffer Hanım; Kuleli İ'dâdisi'nde M. S. N; Ticâret-i Bahriye Mektebi ikinci sınıfında Hayri, Millî Mahsûlat amelesi Mustafa Süleymân, Darü'l-Mu'allimîn-i 'Âliyeden 1574 Mehmet Cemâleddîn; Uzunçarşı'da Hacı Muhtarzâde Mehmet İbrahim; Posta ve Telgraf dosya şu'besinde Hakkı, Levazım ikinci şu'besinde zâbit namzeti Mehmet Nuri; Saniket Keoğs Kolej mektebinde Mehmet Tal'at; Galata Sarâyı'ndan Sa'âdet Ziyâ, Sen Juruj Mektebinde 'Osman; telefoncu Nihât; Vefâ Mektep Sultânîsinden 36 'Alâaddîn, Alman Heyet-i 'Askeriyesinde Memdûh. Darü'l-Mu'allimîn-i 'Âliyeden 1381 'Azmi; Alman Avberreal Mektebinden Hüseyin Sâ'dî; Gelenbevi Sultânîsinden 381 Muharrem; 223 Mehmet Eşref; Yıldız Telgraf depo taburunda M. Latîf, Levazımât-ı 'Umûmiyede yazıcı çavuşu 'Osman Nuri, Çapa'da Macuncu sokağında Mehmet Cevdet; Üsküdâr'da Sultân Mustafa Numune Mektebinde 458 Ramiz; Ayvansaray gişe memûresi Hatice İffet Hanım; İ'mâlât-ı Harbiye Usta Mektebinde İsmâ'îl Şefik; Maşrık Füyûzât Numunesinde 5 Sâ'dî; Çakmakçılar Yokuşu'nda tüccârattan Mehmet Niyazi; Darü'l-Mu'allimîn-i 'Âliye tatbîkâtında 162 Burhâneddîn, Bâb-ı 'Alî Caddesi Afitâb mağazasında İsmâ'îl; Hayder'de Mukime Hatice Hâlîde Hanım; Alman Avberreal Mektebinde Pâkize Hüsn Hanım; Sevk taburunda Beyrekzâde M. 'Âsım; İstanbul Merkez Salonu'nda muhabere memûru 'Osman 'Azmi; Pendik'te İhtiyât-ı Zâbitân Ta'lîmgâhı zâbitâtından Şerafeddîn, Sen Juruj Mektebinden Ahmet Faruk, Mehmet Nuri; Üsküdâr'da Mukime Behice Hanım; Kandilli'de E. C. Mercân Sultânîsinden 200 Ahmet Nureddîn; 845 Şerafeddîn, Çamlıca'da Mehmet Nasuh; Vefâ'da Darü'l-Hân talebatından 73 Fezziye Demir

Numara: 3 19 Şaban 1336

Perşembe

30 Mayıs 1334 - 1918

Müessisleri: Mehmed Âsaf,
Hüseyin ve Kâsım

Muharriri: A vânzâde M.
Süleymân

İdârehânesi ve Merkez-i
tevzi'i: Bâb-ı 'Alî

Caddesinde "Cem'iyet"
Kütüphânesidir.
Senelik abonesi posta ücretiyle
240
Altı aylık150 kuruştur.
**
Nüshası 5 kuruştur.

HÜR ÇOCUK HUR TCHODJOUK

Redacteur en chef: AVAN
ZADE M. SULEIMAN
Administration: Librairie
Djemiet
Rue de la SUBLIME – PORTE
Abonn: un an 240,
6 Mois 150 Piastres
**
Le No. 5 Piastres

Fondateurs: M. ASSAF,
HUSSEIN et KASSIM

Perşembe günleri neşr olunur fennî, edebî sihhî resimli gazetedir.

SÎMÂ-YI BEŞER

Kudret, sîmâ-yı beşer denilen küçük ve pek latîf bir kıt'a üzerinde en selîm ahlâkı, en mu'azzam harekâtı, üzerinde ise letâfetin her nev'ini cem' ve tevhit eylemiştir ki hâl-i tabi'iyelerinden bütün hayvânât onun intizarı karşısında bir eser-i muhabbet ve 'aynı zamânda havf ve ihtirâz hisseder.

İnzâr dikkatimizi bir lahza insân başına 'atfedelim. Hiçbir hayvânın başı onun başına benzemez. Bu başın beyzi olan ön kısmı müsellesü's-şekl burun ile nihâyetlenmiş ve saçsız aksam ile ihâta kılınmıştır.

Baş ile beden arasında az çok bir katre mâlik olan boyun vardır ki bedenden ayrıldığı mahal muka'ardır. Bu eşkal ve hutût gerçi hesâbî olarak mevzu' ve mürtesim değilse de yekdiğeriyle müşterektirler.

Mesela: Saçlar hat kadar müstekim değildir. Mamafih heyet-i mecmû'ası i'tibâriyle sîmânın şekli-i beyzisiyle ahenktardır.

Keza, müsellesü's-şekl burun ne bir zâviye-i hâdde ve ne de bir zâviye-i kâime şeklindedir. Bununla berâber öyle bir şekli-i matbû'adadır ki ağız ve sîmâ ile ahenktar bir nisbeti vardır.

Elhâsıl başın bütün aksamı yekdiğeriyle o nispette mevzu' ve matbû'dur ki şekli-i zarîf ve dil-firîbi mahlûkât-ı mevcûdeden hiçbirinin şekline benzemez. Ta'bir-i ahirle mahlûkât-ı mezkûre başlarında bu hüsn-i tenasüb görülemez.

Dilber küçük Sabâhat kediyi pek sever. Hele pamuk gibi Mestân'ına bayılır geceleri koynunda yatırır. Bir gün annesine kendisiyle kedisinin bir arada resim çıkarılmasını rica eder. Birini de bize gönderir. Biz de bir tablo teşkil eden bu resmi yaptırarak gazetemize derc eyledik.

Sayfa 2

Hür Çocuk

Numara 3

Hele insânın gözleriyle menba' nâtıkiyyet olup insânı hayvândan tefrik etmekle mümtaz olan ağızdaki letâfet hiçbir mahlûkın ağzında bulunamaz. Ruhun en güzel ve fa'âl 'uzuvları da gözlerle ağızdır.

Ağız iki dudaktan müteşekkildir. Üst kısmı o kadar zarîf ve dil-firîbdir ki hüsn-i letâfeti darb-ı mesel olmuştur. Şeklen nısf-ı istivâî olan alt kısmı ise başka bir letâfet ve halâveti hâizdir.

Bu iki küçük, nazik ve zarîf 'uzuvlar arasından iki sıra inci misal beyâz ve latîf dişler rû-nümâ olur. 'Aynı ahenk ve tenasüb gözlerde de görülür. Esâsen birer küreden 'ibâret olan gözler bir şekli-i letâfetkârânedede sâye-bahş olan kirkpiklerle muhâttır:

Bu hüsn ve letâfet gözler için kifâyet etmemiş, kaşlar ile de hüsn ve letâfeti artırmıştır. Bulutlar arasından sıyrılarak şa'şa'a nisâr olan

güneş gibi gözler de latif ve zarif bir şekli hâiz bulunan sîmâda kirpiklerle kaşlar arasından görünerek etrâfa pertev-nisâr olurlar.

Simâdaki elvana gelince: Evvela sâf ve pâk olarak renk-i ebyaz bulunur ki bu da gözlerde ve dişlerde müşâhede edilir. Sonra renk-i esfer gelir ki cildin rengiyle mümtezc bulunur.

Bunlardan sonra gelen renk kırmızıdır ki dudaklarla yanıklarda his ve müşâhede edilir. Mavi renk damarlarda bazen de hade kalarda ya'ni göz bebeklerinde mündemiçtir. Nihâyet renk-i esved ya'ni siyâh renk gelir ki kaşlarla kirpikler dâhil olmak üzere saçlarda görülür.

NASIL SÖZ SÖYLEMELİ?

Garp hükemâsından biri söz ve sohbet arasında bir adamın ne yolda hareket etmesi lâzım geleceğine dâir nesâyih-i âtiyeyi serd ve ityân eyliyor:

Söz söylerken bağırmanız! Kekeleyiniz! Ellerinizi kollarınızı uzatarak, kaldırarak ve başınızı sallayarak evzâc ve etvâr almayınız. Sesinizi hâl-i tabi'iyede çıkarınız. Söylediğiniz sözü tekrarlamayınız. Kelimeleri noksan bırakmayınız. Şahsiyatta bulunmayınız. Muhâtabınızın yerine hükm vermeyiniz. Ta'yin-i mükâfât ve mecâzatta bulunmayınız. Riya ve tabasbus etmeyiniz. Fazla sözlerden, uzun boylu nakliyattan meccâniyet ediniz. Söz söylerken sallanmayınız. Sözlerinizle muhâtabınız olan adamı sıkmaktan, yormaktan ihtirâz ediniz. Ağzınızı söz söylerken çok açmayınız ve gülmeyiniz. Ham hum gibi idâre-i makâl

etmeyiniz. Söz söylerken bir şey içmeyiniz ve bir şey içerken söz söylemeyiniz. Elbisenizle ve parmaklarınızla oynamayınız. Müstehzi tavrı takınmayınız. Bir heykel gibi durmayınız. Ne ağır ağır söz söyleyiniz, ne de çabuk çabuk. Esâs ve maksattan ayrılmayınız. Haşinâne, bârdâne idâre-i makâl etmeyiniz. Ayaklarınızı uzatmayınız. Hızlı basarak yürümeyiniz. 'Azm ve sebât sahibi bir adam gibi yürüyünüz. Hilmiyet ve tevâzu'dan aslâ ayrılmayınız. Sözüünüz bitince bir dakika bile fazla oturmayıp hemen kalkıp gitmeyi unutmayınız. Şimdi fikrimi telhîs edeyim:

1-Daimâ sizi görüyorlar gibi hareket ediniz.

2-Sizi işitiyorlar gibi söz söyleyiniz. Fazla sözlerin fenâ ve sükûtun iyi olduğunu unutmayınız.

GECE UYKUSU

Ba'zı kimseler geceleri rahatça uyuyamazlar. Filhakika esbâb-ı huzûr ve rahatı temîn ve tekmil edilmiş, sıhhat ve 'âfiyeti yerinde olduğu hâlde yine biz de rahat rahat uyuyan ta'bir-i âmîyane ile gece deliksiz bir uyku geçiren nâdirdir.

Havâ iyi, su iyi, yatak iyi el-hâsıl her şey iyi. Yine rahat uyku yok. İyi ve rahat uyumak bir ma'rifettir. Bundaki hikmete gelince:

Ba'zı zarif kadınlar gibi erkekler de yatağa girince boylu boyuna uzanırlar ve kollarını kaldırarak başlarının

etrâfından çevirirler ve bu sûretle uykuya varırlar. Bu iyi bir hareket değildir. Boyunda ve boynun etrâfındaki damarları yorar. Boynu serbest bulunduramaz. Bu sûretle fa'âl-i teneffüsü işkal ve ihlâl eyler.

Bundan mâ'adâ yüksek yastıklarda yatmamalı. Başı mümkün olduğu kadar alçakta bulundurmalı. Ba'zı kimseler iki ve hatta üç yastıkta yatarlar ki iyi değildir. Dâ'î mahzurdur. Baş ne kadar yüksek olursa kan başa, dimâğa gidemez, boyundan yukarı çıkamayınca uyku da gelmez.

Baş gâyet ince bir yastık üzerinde bulundurmak kadar iyi bir şey yoktur. Hatta mümkün olursa yatakta yastıksız yatmalı.

Uykularında horuldayanların çoğu yüksek yastıktan rahatsız olmalarındandır. Gerek devran-ı dem ve gerek fa'âl-i teneffüs rahatça icrâ edilememiş olur. Bacakları da yatarken büzmemelidir. Doğru yatmalıdır ki uyku esnâsında vücûdun her tarafına gidebilsin.

Bundan mâ'adâ yatağın tam ortasında bulunmalı ki vücût ve kollarla bacaklar uzandığı zamân nokta-i istinat bulabilsin. Kuş tüyünden yatak ve yastıkta yatmamalı. Yatak mümkün mertebe sertçe olmalı. Sert yatak, iyice havâlandırılmış oda alçak yastık, iyi bir vaz'iyet mutlakâ rahat bir uykuyu ihsâr ve temîn eyler.

ÖLÜR DİRİLECEK

Galiba bu gidişle ecele çare bulunacak. Amerika'da 'âlim ve meşhûr bir doktor vardır ki aslen Fransız olan bu zâtın ismi Ogüst'tür. Doktor Ogüst fevkal'âde mühim bir keşifte bulunmuştur. Amerika gazetelerinde bu keşf-i mühime dâir doktorun tebligâtı var.

Doktor Ogüst, ölüleri diriltiyor. Şu hâlde Allahü'l-âlem ecele çare bulunacak!

Çünkü doktor Ogüst terk-i hayât etmiş olan birçok balıkları, kurbağaları ve kara kurbağaları diriltmeye muvaffak olmuş. İşbu hayvânlar mevsim-i şitâda buz kütleleri içine

canlı olarak hapsedilmiş. Aylarca havâsız ve gıdâsız yaşamışlar. İlkbahârın hulûlünde buzlar açılarak hayvânât mezkûre göre zî-rûh olarak çıkarılmış. Kendilerine hiçbir şey olmamış gibi bir mu'tâd gezinmeye, yiyip içmeye başlamışlar.

Doktor daha birçok hayvânları 'aynı usûl ile öldürüp diriltmek sûretiyle müte'addid tecrübeler icrâ eylemiştir. Bu miyânda birkaç köpeği de bir müberred derûnunda dondurup yine diriltmeye muvaffak olmuş.

Doktor "Ogüst Kastelelon"un imâte ve ihyâ usûlü henüz insânlara tatbîk edilmemiş. Doktorun imâte ve ihyâ usûlüne 'âit esrârı tabî'i olarak gâyet mahfî tutuluyor. Rivâyete göre imâte edilmezden evvel hayvânâta bir şişedeki mâyi'den şırınga ediliyormuş.

Bu münasebetle şunu da hatırlatalım ki mukaddemâ, Fransa'da ve Amerika'da ölüme bir çare bulmak emeliyle müte'addid doktorlar icat kerdeleri olan birtakım tertibat-ı tabiyye-i hafiyye ile ve elektrik ile ölümler üzerinde tecrübelerde bulunmuşlardı.

Netice şu olmuştu: Hiçbir hastalıkla ma'îlül olmayarak terk-i hayât edilmiş olacak ve

terk-i hayât edildiğini müte'âkip bulunmuş olan usûl-ı tatbîk hemen edilecek. Çok zamân geçirse mezkûr usûl 'akîm kalıyormuş.

Hastaliksız bir adam terk-i hayât eylemez. Sarf-ı ihtiyârlıktan vefat edenler ise binde bir kişiye bile bâliğ olamamaktadır.

Doktorlar bir hastalık neticesiyle henüz vefat eden bir ölüyü usûlîleriyle tekrar diriltmişlerdir. Ölü gözlerini açmış, harekete gelmiştir. 'Aynı zamânda kendisine verilen cereyân elektiriği kesilince ölü tekrar ikinci def'a terk-i hayât eylemiş.

İhyâ keyfiyetini idâme ve muhafazaya her ne kadar çalışmış ise de muvaffakiyet elvermemiştir. Bu sebeple tecrübe o zamândan beri terk edilmiştir. Şimdi de doktor Ogüst Kastelelon çıktı. Bakalım bu zât ne dereceye kadar muvaffak olacak?

Doktor Ogüst Kastelelon usûlünü insânlara tatbîk için ölmek fedâkarlığını göze alıracak bir adam

Sayfa 4

Hür Çocuk

Numara 3

arıyormuş. Böyle bir adam zuhûr eylediği takdîrde doktor hayvânât üzerinde icrâ eylediği tecrübeleri derhâl insânlar üzerinde de tatbîk ve icrâ edecekmiş.

Haydi bakalım, gayret doktor!

NASIL ZENGİN OLMALI?

Amerika gazetecilerinden biri Amerika'nın milyonerlerine müraca'atla: "Bir adam nasıl milyoner daha doğrusu zengin olur?" diye bir suâl îrâd ve aldığı cevapları gazetesine derc eyler.

Bu cevapları biz de kârîlerimize nakl ve tercüme edelim:

Meşhûr Karneji: "Zengin olmak için evvel ömürde tam ma'nasıyla fakir olmalıdır. Fakr ve zarûret kuvâ-yı dimâğiyeyi fa'âliyyete getirir. Teşebbüsâta sevk eder. Az çok refah hâle mâlik olan bir adam düşünmek ve yorulmak istemez..." demiştir.

Meşhûr muhterî Edison şu cevabı vermiş: "Zengin olmak için oturmak ve gözün ilk tesâdüf edeceği şeye bakmak ve bundan istifâde etmeyi düşünmek kâfidir. İstifâde edemeyen zekâ ve teşebbüsten mahrûm demektir. Bu sebeple zengin olamaz."

Niyork şehrinin meşhûr zengini Mösyö Sare demiştir ki: "Herkes bir dolar kazanabilir. Bu ma'ârifet değildir. Ma'rifet bu doların sarfını bilmektedir. 'Âkil ve müdbir olan bir adam eline

geçen her doların bir kısmını idâre ve tasarruf etmeyi bilir."

Milyoner Rokafeller: Ben zengin olmak isteyen bir gence yalnız bir def'a, yalnız bir def'a değil bila-istisna her def'asında kazandığı parayı veya aylığı idâre ve tasarruf etmesini nasihat ederim. Bu paradan veya ma'âştan her hâlde bir kısmı olsun bir tarafa ayrılıp konulmalıdır." demiştir.

Mösyö Astor da âtîdeki cevabı vermiştir:

"Zengin olmak isteyen 'işret etmemeli ve tütün içmemelidir dimâğı, vücûdu, giysiyi tahrîp eder. 'Aynı zamânda ne kadar ihtiyâç baş gösterirse gösterebilir, yine aslâ borç etmemelidir. Borç, idâre ve tasarrufun düşmanıdır. Borçsuz az paralı bir adam, borçlu çok paralı adamdan daha iyidir. Muktedir olabildiğiniz kadar her hâlde idâre ve tasarruf ediniz. Artırdığınız paralarla muteber eshâm ve tahvîlât satın alınız. Bundan başka etrafınızda cereyân eden her türlü ahvâl ve hâdisâtтан istifâde ediniz. Fırsatçı olunuz. 'Aynı zamânda 'âzim, fa'âl ve gâyet müteşebbis olunuz..."

BİR MİLYAR NEDİR?

Acaba dünyâda bir milyar frangı bir arada gören bahtiyar adam var mıdır? Amerika'da milyar sâhibleri vardır. Fakat zannedersek bunlar da bir milyar frangı bir arada

görmemişlerdir. Biz şimdi garîp bir hesâb yapacağız. Hesâbımızın sıhhatini temîn edebiliriz.

Altın olarak bir milyar frangın sıklığı 322.500 kilodur. Hacmi 17 metre mik'abîdir. Bu kadar altını tel yapacak olursak kürre-i 'arız dairen mâ-dar kuşatacak derecede altından bir kemer husûle gelir.

Bir milyar yirmi franklığı yan yana vaz' edecek olursak 1050 kilometrelik bir mesafeyi işgâl eder. Bunları üst üste koyacak olursak 33.000 metre bir irtifa' teşkil eder ki 300 metre irtifa'ında bulunan Paris'teki Eyfel Kulesi'nin 11 misli demektir.

Bir milyar frangı kaldırmak için 6000 kişiye lüzûm vardır. Bir milyar gümüş frangın sıklığı beş milyon kilodur. Hacmi ise 477 metre mik'abîdir. Bu kadar gümüşten yapılacak gümüş kemerin sahnü dört milimetre olur. Bu kadar gümüşten tabi'î büyüklükte 636 kişinin heykelini yapmak mümkündür. Bir milyar altını şimendiferle nakletmek lâzım gelirse otuz üç vagona lüzûm vardır. Bir milyar gümüşü şimendiferle nakil için beş yüz vagona ihtiyâc görülür ki bu vagonlar da tam üç kilometre tûlunda bir mesafeyi işgâl eyler. Hesâb

Numara 3

Hür Çocuk

Sayfa 5

bitti. Son söz: Zenginın parası zügürdün çenesini yorarmış!

SABUNSUZ BİR MEMLEKET

Yahut Kıymettâr Bir Göl

Sabun tacirleriyle sabun fabrikatörlerinin para kazanamayacakları bir memleket varsa o da Nikaragua'dır.

Amerika'nın bu kıt'asında kıymettâr bir göl vardır ki ismi "Nejapa"dır. Bu gölün suları fevkal'ade sodalıdır. Soda ma'lûm olduğu üzere kir çıkartır. Gölde gâyet tekâsûf etmiş mahlûl hâlinde "bikarbonat dü sual" ve "bikarbonat dü potas" ile "sülfat dü mangezi" mevcûttur.

Göle elini sokup biraz oğuşturmak kâfi. Derhâl eller hemen görülmeyecek derecede sabun köpüğü içinde kalır. Eller ne kadar kirli ve yağlı olsa bildiğimiz ve kullandığımız sabunlardan daha iyi temizler.

Bu gölün etrâf ve civarında bulunan bütün ahâli çamaşırlarını, bulaşıklarını kâmilen gölün suyuyla yıkarlar. Hatta evlerini bile gölden aldıkları su ile gusl ve tathîr ederler.

Gölün suyunda "sülfat dü manyezi" ya'ni İngiliz tuzu da bulunduğu için mükemmel bir müşhildir Yarım bardak içildiğinde derhâl tesirini gösterir.

ERKENCİ KUŞU

Toygâr kuşu ma'lûmdur. Buna çayır kuşu veya tarla kuşu da derler. Bu zamâna kadar sabahları bütün kuşlardan evvel kalkan ve terennüm-sâz olan bu kuş zannedilirdi.

Meğer bu kuştan daha evvel kalkan ve terennüm-sâz olan bir kuş varmış. Erbâb-ı fen ve merâktan birinin netice-i tetkîkâtına göre yeşil tüylü yelve kuşu toygâr kuşundan ve hatta bütün kuşlardan daha evvel kalkar ve ötmeye başlamış.

Sabahları alafranga bir buçukta terennüm-sâz olmaya başlamış. Bundan sonra ötleğen kuşu erken ötmeye başlar ki buna çalı bülbülü de

derler. Sabahları sa'at iki buçukta terennüm etmeye başlar.

Üçüncü olarak bildircin erken uyanır. Sa'at

Kuşlar arasında sabahları en erken uyanan ve terennüm-sâz olan erkenci kuşunun resmidir.

dörtte kara tavuk ve bundan sonra da ardıc kuşu gelir.

Bunlardan sonra erken harekete gelerek terennüm-sâz olan saka kuşuyla çalı kuşudur.

Arı kuşu ile serçe kuşu tembeldir. Bunlar tulû'-ı şemse kadar yuvalarında 'atılâne vakit geçirirler.

ÇOCUKLARA MAHSÛS MAHKEME

Amerika'da sırf çocuklar için mahkemeler vardır. Harb-i 'Umûmî'den evvel İngiltere'de çocuklar için mahkemeler tesis ve teşkil edilmiştir.

Amerika'daki çocuklar mûcib-i tecziye ahvâli irtikâb eyledikleri takdîrde der-'akab mahkemeye celb olunarak mahkemeleri icrâ kılınmaktadır.

Derecât-ı muhtelifede haps cezasına mahkûm olanlar derhâl hapishânelere gönderilmektedir. Çocuklara mahsûs ayrıca haps ve tevkîf mahallerinin bulunduğu ve şiddetli nezâret ve takayyüdât altında bulundurulduğunu 'ilâveye ihtiyâc mes etmez zannederiz.

Bundan gerek Amerika'da ve gerek İngiltere'de çocukların pek yaramaz ve haşarı oldukları anlaşılır!

EV HANIMLARINA

Lamba Ziyâsı

Lambaların ziyâsını bila-masraf kuvvetlendirmek için kullanacağınız fitilleri bir müddet hâlis sirkede bulundurunuz. Fitil sirkeyi iyice emmeli. İki, üç sa'at kifâyet eyler. Ba'de sirkeden çıkarıp iyice kurutmalı. Ve üzerinde rutûbetten kat'iyen eser bulunmamalı. Bu sûretle kullanılan fitiller lambaların ziyâsını iki misli kuvvetlendirir. Bu usûlü gaz, zeytinyağı, isperito, yağ lamba ve kandillerinin fitillerine de tatbik edebilirsiniz.

Lambaların Tütmesi

Bazen yağ ve gaz lambaları tüter. Lambanın makinesinde bozukluk olmadığı hâlde yine tüter. O zamân emin olmalıdır ki fitil fenâdır. Fenâ pamuktan yapılan fitillerle eskimiş olan fitiller yanmaz, tüter. İyi pamuktan yapılmış fitil almalı ve yağ ve gaz içinde aylarca durdurtmamalıdır.

Gâyet koyu tuzlu suda veya bu nispette hazırlanmış şap mahlûlunda bir müddet durdurulmuş ve çıkarıldıktan sonra iyice kurutulmuş olan fitiller aslâ tütmez.

Koyu tuzlu su veya şap mahlûlu demekten maksat, mesela bir bardak suda mümkün olabildiği kadar tuz veya şab eritmekten 'ibârettir.

İdâreli Çamaşır Yıkamak

40 gram teremeniti alınız. Bunda 5 gram milh nişadır zeyt-i tayyârı essence de sel ammoniac eritiniz. Bunu bir kova sıcak suya 'ilâve ediniz. İyice karıştırınız. Ba'de suda 15 gram sabun eritiniz. Kirli çamaşırları altı sa'at bu suda bırakınız. Sonra yıkayınız. Bu sûretle kirli çamaşırlar pek kolaylıkla yıkanır. Yıkanan çamaşırlar da gâyet beyâz olur.

Letafat-sîmâ İçin Tertîp

Avrupa'nın hüsn ve letâfetiyle meşhûr nisvânından biri sîmâ için bir tertîp bildiriyor ki bu tertîbi kullananların yüzleri letâfet ve tarâvet kesb eder. Bundan başka sîmâdaki lekeleri temizler. Kullananlar az zamânda husûle gelen neticeden cidden memnûn olacakları gibi bir daha da bu tertîbi terk edemezler.

Miktâr-ı kâfi hâlis beyâz sirke alınız. Bunu kaynatınız. Sonra buna bir avuç elekten geçmiş buğday kepeği 'ilâve ederek yirmi dört sa'at bırakınız.

Beş yumurtanın sarısını da katınız. İki buğday ya'ni on santigram da misk veya sâir bir koku 'ilâve ediniz. Daha sonra hepsini birden süzünüz ve bir şişeye koyup ağzını kapayınız. Gece yatarken yüzünüze bundan sürünüz. Sabahleyin su ile yüzünüzü yıkayarak kurulayınız. Sabahları sürüp akşamları yıkamak da mümkündür.

SAKALIN MEMNÛ' BULUNDUĞU BİR MEMLEKET

Fransa'da on altıncı 'asırda ya'ni bundan dört yüz sene evvel sakal bırakmak memnû' idi. Sakal bırakmak en ağır cezayı istilzâm ederdi ki bu da ölüm cezasıdır.

1557 sene-i milâdiyesinde ve Birinci Fransuva zamânında resmen men' edilen sakal bırakmak memnû'iyetinin sebebine gelince: O tarihte sirkat, cinâyet gibi fazâyihî irtikâb edenlerin hemen kâmilen denecek derecede sakallı bulunduğu netice-i tahkikat ve tetkîkâten anlaşılmış ve bunun üzerine sakalı bırakmak men' edilmiştir.

Bu memnû'iyet uzun müddet Fransa'da devâm eylemiş ve hayli uzun süren bir devirden sonra sakal bırakmak memnû'iyeti ref' edilmiş, artık Fransa'da da memâlik-i sâirede olduğu gibi arzû edenler sakal koyuvermeye başlamışlardır.

LETÂİF

İhtiyâr adamın biri bir ay ziyâret çocuğu bulunan ahabbından birinin hânesine gider ve izhâr-ı cemîle için ahabbının çocuğuna bir miktâr şeker alır.

Hâneye vardığında oturup elini öpmeye gelen çocuğa:

-Küçük yaramaz, sana şeker aldım; giderken vereceğim.

demesi üzerine sabırsız çocuk derhâl:

-Öyle ise haydi kalk git ki getirdiğin şekeri alıp yiyeyim... demiş.

Küçük bir kız çocuğu kafesinde gördüğü bir papağanı

sevip okşamak ister. Orada hazır bulunanlardan biri derhâl:

-Sakin kuşa dokunayım deme yavrum. Elini kapıp ısırır.

-Niçin?

-Sizi tanımadığı için.

-Öyle ise deyin ki yabancı değilim. İsmim Amilya'dır.

Altı yaşında bulunan bir kız çocuğuna kedisini mi yoksa bebeğini mi daha çok sevdiği suâl edilir. Kızcağz bir müddet düşündükten sonra suâli soran adama yavaşça:

-Kedimi daha çok severim. Fakat bunu bebeğim duymasın. Sonra bana gücenir... demiş.

SAÇ AĞARMASI

Dikkat edilmiştir ki erkeklerin saçları kadınların saçından daha çabuk ağarmaya başlar. Buna sebep erkeklerin saçları kısa olduğu için daimâ yıkamalarıdır.

Saçları çok yıkamak, tuvalet sularıyla, kolonyalarla ıslatmak, kokulu yağlarla yağlamak iyi değildir. Bunlar saçların vaktinden evvel ağarmasına hizmet eder.

İfrâzât-ı deheniyye [saç diplerindeki yağ demektir] azalmaya başladı mı saçlar ağarmaya başlar.

Hayvânâtta en evvel ve daha ziyâde kılların ağardığı mahallere dikkat edilmiş. Hayvânın neresi daha ziyâde ıslanıyorsa o mahaldeki kılların ağardığı anlaşılmıştır.

Kedilerde, köpeklerde en evvel pençe, burun ve kulaklardaki tüyler ve beygirde ise haşanın(?) altındaki kıllar tebdîl-i renk ederek ağarmaya başlar.

El-hâsıl sabunlu sularda daimâ saç ve sakalı yıkamak mazurdur. Sabunlu sular ifrâzât-ı deheniyyeyi izâle etmek sûretiyle saçları vaktinden evvel ağartır.

Binâen ‘aliye ara sıra saçları ince tarakla taramalı ve bir fırça ile de fırçalamalı ve herhangi yağlı bir madde ile de cüzi yağlamalı. Saçların ağarmaması için en iyi tedbir budur.

KADINLARIN YAŞI

Kadınların en birinci arzuları daimâ genç ve daimâ güzel olmaktır. Zaten güzellik kadınlarda temsil eder. Kadın deyince hâtra vehleten güzellik gelir.

Çirkinlik nedir? İhtiyârlığa mahsûs bir hâl. Bu hâl ihtiyârlamış erkekte de kadında da görülür.

Çirkin olmamak ve daha doğrusu çirkin görünmemek için bir çare vardır ki bu da daimâ şen ve şâtr ve mütebessim olmaktır.

Tebessüm sîmâdaki çirkinlik de dâhil olmak üzere her fenâlığı def‘ ve izâle eder. En çirkin bir adam bile güldüğü zamân güzel, güzel değilse bile hoş görünür.

Gençlikten i‘tibâren daimâ şen ve mütebessim olmaya gayret ederseniz gençliğinde de ihtiyârlıkta da çirkin olmayarak daimâ güzel kalırsınız. Bu lâzimeye en ziyâde kadınlar dikkat ve i‘tinâ eylemelidirler.

Ye’s ve keder, kahr ve elem gençliğin ve güzelliğin bir hasım bî-amânıdır. En güzel bir kadın, az zamânda ye’s ve kederle ihtiyârlar ve çirkinleşir. Bu sebeple me’yûs ve mükedder olmamaya düşünmemeye gayret ve dikkat etmelidir. Yüzü ve gözü daimâ gülecekmiş gibi bir hâlde tutmalıdır ki yüz hem güzel görünsün, hem de buruşup kırışmasın...

Hüsn ü ân ve cazibenin bir siperi olan bu usûle riayetkâr olan bir kadının yaşını ta‘yin etmek güççedir.

Dünyânın neresine gidilirse gidilsin, her tesâdüf olunan kadına yaşı sorulsun: Mutlakâ hakîkî yaşı bildirmez. Yaşının birkaç senesini saklar.

Yaş saklamak huyu herhâlde en ziyâde kadınlarda vardır. Avrupa’da kadınların yaşını takdîr ve ta‘yin için erkeklerin baş vurmadıkları çareler hemen yok gibidir...

‘İlm-i ahvâl-i rûh-ı ‘ulemâsından biri kadınların yaşını anlamak için yeni bir usûl keşfetmiştir. Şöyle ki:

Sofrada bulunduğu sırada bir kadının yaşını öğrenmek ister misiniz? Husûsât-ı âtiyeye dikkat ediniz..

Genç kızlar daimâ sofrada tatlı ve çerez gibi şeylere meyl ve inhimâl gösterirler. Yağlı ve tuzlu yemekleri sonraya bırakırlar.

Yirmi çağlarında bulunan kadınlar yemeklerden ziyâde fevkal‘âde olarak yapılmış olan mekûlât ve meşrûbât için tehâlûk gösterirler...

Otuz yaşında olan bir kadın ekseriya bir piliç eti veya keklik kanadı ister. Eti ve balığı pek sever.

Otuz beş yaşında olan bir kadın kara eti daha çok sever. Av etlerinden de ‘ale’l-ekser karaları tercih eder.

Sofrada gördünüz ki bir kadın peynir yiyor. Artık bu kadının yaşını öğrenmeye kalkışmayınız.

‘İlm-i ahvâl-i rûh mütehasısı peynir ekl eden kadının sinen geçgin olduğuna hükmediyorsa da bizde böyle değildir. Memleketimizde en ziyâde peyniri seven çocuklar ve gençlerdir. İhtiyârlarımız peyniri sevmemekle berâber pek az yerler. Bu sebeple biz mütehasısın bu fikrini ma‘kûsen kabûl ederek peynir ekl edenler genç olanlardır deriz.

Gençlik hakikatte büsbütün başkadır. Gençler daimâ fa‘âl olurlar. Kanları ve vücûtları kaynar. Her şeye atılırlar.

Şekil 1

Sarhoşun biri ikide bir de bir bahçıvanın hânesi veya bahçesi içine gelip sızarmış. Bu hâlden bîzâr olan bahçıvan bir gün bahçeyi suladığı hortumun borusunu uyuyan sarhoşun ensesinden elbisesi arasına sokar ve musluğu açar.

Şekil 2

Sarhoş- [istemeyerek yaptığı soğuk düşün tesiriyle ayılarak] Aman yarabbi! Bu ne? Ne oldum? Ne oluyorum?

On beş seneden beri sarhoşluk ediyorum. Hiç böyle şey başıma gelmemişti!

ŞU‘ÛN-I GARİBE

Dinomometre ile edilen tetkikât neticesinde tayerân etmekte bulunan bir kuşun sarf eylediği kuvvetin bir adamın kolundaki kuvvetten yirmi misli derecesinde bulunduğu anlaşılmıştır.

* Terk-i hayât eyleyen yüz bin kişiden ancak doksanının sarf-ı ihtiyârlıktan vefat eylediği ve mütebâkisinin kâmilen hastalık dolayısıyla terk-i hayât eylediği istatistik neticesinde anlaşılmıştır.

* Rahipler arasında yalnız Rus rahipleri izdivaç edebilirlermiş.

* Çinliler denizde seyr ve sefer eyledikleri sırada deniz kaplumbağasına tesâdüfû meş‘ûm ‘addederler. Çinlilerin efkâr ve i‘tikâdâtına nazaran er ve geç bir felaket veya musibet erişir.

* Kara kıt‘asında cinâyet işleyen bir adam vâlidesinin odasına ilticâ eylediği sûrette derdest ve tevkif edilmez. Evvelce bu mu‘âfiyyet kiliselere mahsûs idi.

* Fransa‘da mevcûd memûriyetin miktârı 400.000‘dir. Bunlara verilen ma‘âşın miktârı ise yedi yüz milyon frank imiş!

Müdür-i mesûl: Mehmet Asaf

“Kader” Matba‘ası

Hanım Avanı Köyü Rehber İttihad Mektebinde ‘Alî ‘Ulvi, Büyük Reşit Paşa Numunesinden 165 Ahmet Şükrü, Vesâit-i Nakliyede 10 Selîm Galata Sarâyı Sultânisinden 939 Celâl, 125 Nebil, 22 ‘Ârif, 1190 Bedri, 667 Kemâl Sâmi, Büyük Reşit Paşa Mektebinde 120 ‘Ârif, Bayazıt Numunesinden 1359 Mehmet ‘Abdurrahman ve Devre-i ‘Alîyesinden Süleymân ‘Abdurrahman, Debistan-ı İraniyeden 869 M. Zekî, Dârü’l-hilâfetü’l ‘Alîyeden 43 Hasan Fehmi, Sen Juruj’dan Halit

Rezvan, Kabataş Sultânîsinden Romanyalı Ahmet Eyüp, Mercân Sultânîsinde 723 Hüsameddîn, 170 Naci, 881 Halil, Ahmediye matba'asında Kâzım; Beşiktaş'ta İhlâmûr'da Mihr-i Mübeccel, İhsaniye'de Mehmet Vâsıf Bey'in kerîmesi Zâhîde Hanım, Kadıköyü Numune Mektebinde Tarhân Fâzıl, Beylerbeyi'nde Mustafa Hâmit, Usta Mektebinde hademe onbaşı Mustafa, Sultânahmet Medresesinde Mehmet Sa'it, Alman Avberreal Mektebinde 'Abdullah Zühtü; Tekfûrdağı'nda 'Osman Dümdâr Alp, Akşems Numunesinden 177 Mehmet 'Alî Sâlih, İstanbul Sultânîsinden 282 İsmâ'îl Nâşit, Koca Mustafa Paşa Numunesinden 274 Nuri Hüsnu, Süleymâniye İnas Numune Mektebi talebatından 1567 Münire Emin Hanım, Zeytinburnu İ'câmât-ı Harbiye Usta Mektebinden M. Burhâneddîn, Haseki'den Mes'adet Hanım, Darü'l-Mu'allimâtı 'Aliyeden 537 Emine Nedime Hanım, ağır makineli tüfenkte zâbit namzeti 'Alî Rızâ, Sirkeci'de Mevsûlî Hanında 908 numaralı idârehânenin kâtibesini, Erenköyü'nde ihtiyât zâbit namzetleri karargâhında Ahmet Şakir, doktor Zühtü Rızâ Bey'in mahdûmu Selâeddîn Zühtü, Bezm-i 'Âlem Vâlide Sultânîsini talebatından 333 Seher Seyyit Hanım, Mirâlay Mehmet Bey hafîdesi Fikret Hanım, Kumkapı'da Kadırga'da Naciye Kâmil Hanım, Kızıltoprak'ta Sâ'dî Mustafa, Nişantaş Sultânîsinden 867, Hüseyin Cahit

SUÂL SORANLARA

Ciddi olmak ya'ni fenne, idâre-i beytiye, sıhhate ve bu gibi 'ailelerin teshîl-i umûr ve husûsâtına dâir kârîlerimiz tarafından vârid olacak suâl mektûplarının ecvibe-i lâzimesi bir hizmet-i mahsûsa olmak üzere i'tâ olunacağı 'arz olunur.

Husûsî olarak suâl sorup tahrîren adreslerine cevap gönderilmesini isteyenler mektûplarıyla berâber on kuruş dahi göndermelidirler.

MİLLÎ EDEBİYATA DOĞRU

Galata Sarây Mektep-i Sultânîsi mu'allimlerinden ve genç ediplerimizden Nüzhet Haşim Bey tarafından bu nam ve 'unvan tahtında olarak Cem'iyet Kütüphanesi tarafından tab' ve neşr edilen mühim ve kıymettâr eser-i edebîyi müştâkân- edebe tavsiyeyi bir vecibe-i kadirşinası 'addeyleriz.

"Millî Edebiyâta Doğru" eseri son zamânlarda efkâr ve ezhân-ı 'umûmiyeyi işgâl eyleyen Millî Edebiyâta ve en ma'ruf şâ'irlerimizin, ediplerimizin resimleriyle tercüme-i hâllerine, eserlerine dâir ma'lûmat-ı lâzimeyi

hâvidir. 'Aynı zamânda her edibin ve her şâ'irin en kıymettâr ve en rengin şî'irlerinden numuneleri de hâvidir. Merkez tevzi'î Cem'iyet Kütüphanesi'dir.

SA'AT EDİNMEK İSTEYENLERE

Yeni Câmî' sa'at ve kemerini geçtikten sonra Çiçek Pazarı sokağına varmazdan evvel sağ kolda bir sa'atçi dükkânı vardır. Bunun sahibi pek münif ve kanâ'atkâr bir zât olan İsmâ'îl Hakkı Bey'dir.

Gâyet ehven ve mükemmel bir sa'at edinmek, sa'atçiliğe 'ait umûru husûsâta dâir her hâlde ve evvel emirde kârîlerimizin İsmâ'îl Hakkı Bey'in mağazasına gitmezden ve sa'atlerini görmezden evvel hiçbir yere gitmemelerini hassaten tavsiye ederiz. Mezkûr mağazada sa'atten başka kronometreler, baro, termometre ve sâire gibi her türlü alet ve edavat mütenevvi'a bulunur.

İHTAR

Bilmece hall varakaları Beşiktaş'ta tütün deposu ittisâlında kitapçı 'Abbâs Efendi ile Kadıköyü'nde Pazar Yolu'nda Seküdeli Çeşme Caddesi'nde tütüncü 'Aynullah Efendi'nin dükkânına da bırakabilirler.

YENİ BİLMECE

- 1-Meyvelerden birinin ismi
- 2-Bir erkek ismi
- 3-Bir peynir ismi
- 4-Vesâit-i nakliye-yi bahriyeden birinin ismi
- 5-Hayvânâttan birinin ismi
- 6-Sebzelerden birinin ismi
- 7-İçtiğiniz bir şeyin ismi

Bu yedi ismi bulunuz. Yalnız ilk harflerini alınız. Bunlardan bir gazete ismi çıkar. Nedir?

Doğru hall edenlerden bâ-kur'a birinciliği ihraz edene "bir sa'at" i'tâ olunacaktır.

Üç kişiye birer kutu incir ve 25 kişiye birer kitap ve mütebâkî doğru hall edenlere de isimleri yazılmakla berâber birer kartpostal ihdâ olunacaktır. Hall varakaları Pazartesi günleri akşamına kadar kayıt ve kabûl olunur.

CEVAPLARIMIZ

Kadıköyü'nde 'Osmangazi Mektebinde 51 numaralı Yaşâr Efendi'ye.

Bilmece hallerinin nereye gönderileceğini soruyorsunuz. Gazetemizin isminin sağ tarafında (idârehânemiz ve merkez-i tevzi'imiz Cem'iyet Kütüphanesidir) diye yazılıdır. Tabî'î mektûplar ve hall varakaları buraya ya'ni Bâb-ı 'Âlî

Caddesi'ndeki Cem'iyet Kütüphânesine gönderilir.

Tekfûrdağında Rauf Bey'in kerîmesi Emine Melek Hanıma: Meseleyi doğru hall etmişsiniz. Nâmınıza bir kur'â neticesinde bir kartpostal çıkmış ve posta ile tarafınıza gönderilmiştir. Tebrîkât ve takdîrâtınızdan dolayı 'arz-ı teşekkür ederiz.

Dersa'âdet-i zâbitân misafirsihânde yazıcı Trabzonlu 'Alî Haydar Efendiye:

Muharririmiz ve gazetemiz hakkındaki tebrîkât ve takdîrâtınıza karşı teşekkür ederiz. Sorduğunuz gazete ile kitapları Galata'da tünelin yanındaki sokakta kâin Reşî Paşa hanının üst katında 'Âfiyet İdârehânesinde bulabilirsiniz.

Kuleli İ'dâdisi'nde kaşif Gökâlp Efendiye: Gönderdiğiniz bilmecenizi ilerde derc ederiz.

Zeytinburnu İ'mâlât-ı Harbiye usta Mektebinde M. Burhâneddîn, Üsküdâr Mektep-i Sultânîsinden 118 numaralı Cevat, Erenköyü İhtiyât zâbit namzetleri ta'limgâhı dördüncü taburunda 23482 numaralı Ahmet Şakir imzalarıyla aldığımız mektûplarda gazetemiz tebrîk ve takdîr ediliyor. 'An-samîm 'arz-ı teşekkürât ederiz. 'Osman Zekî Efendiye:

Vücûdun takviyesi için kuvvetli gıdâ ve kuvvetli devâya lüzûm vardır. Bu babta mufassal ve kıymettâr ma'lûmâtı edinmek için Cem'iyet Kütüphânesi tarafından tab' ve neşr edilen (Kuvvet Yemekleri ve Kuvvet İlaçları) namındaki eseri tavsiye ederiz. Kütüphânemizde 3 kuruşa satılmaktadır.

ABONELERİMİZE

Mayısın otuzuncu perşembe günü ile haziranın birinci cum'artesi günü düyûn-ı 'umûmiyede iki mahzar-ı 'alenîde keşide edilecek olan Rumeli demiryolu tahavvîlâtının 1.722.142 numaralı tahvîli elimizdedir. İki yüz doksanuncu kur'âsına mahsûs olan bu tahvîlin numarasına isâbet edecek olan ikrâmiye tamâmen ve kat'iyyen abonelerimize mütesâviyen taksîm edilecektir. İnşâallah 400.000 franktan 'ibâret olan birinci ikrâmiye isâbet eder.

HANIMLAR 'ÂLEMİ

Bu nefis, zarîf ve kıymettâr haftalık gazetenin bugün onuncu nühsası intişâr etmiştir. Kıymetli ve faydalı makaleleri, güzel resimleri hâvî olan bu gazeteyi hanımlarımıza tavsiye ederiz.

Ek: Hür Çocuk, Numara 1 - ilk sayfa.

